

For Sjæmmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

5te Aarg.

Den 30te November 1874.

No. 22.

Grevens Bibliothek.

(Af G.)

(Fortsættelse.)

Jeg kunde ikke lade være at tænke en Del over dette Besøg, der dannede en hel liden Epoke i mit ensformige Liv. Der var noget Edelt ved Grevindens Udvortes, som tiltalte mig tiltrods for hendes afmaalte Væsen; men for Fruen Anterbjerg følte jeg ingen Sympathi, derpaa var jeg ganske vis; Grevens blege Ansigt stod saa tydeligt for mig, at jeg ikke kunde Andet end grunde lidt over, hvad det var, der havde givet hans Dine dette tungfærdige, indadvendte Udtryk. Han saa ud, som om han bar paa en tung legemlig eller aandelig Lidelse; men han-saa ogsaa ud, som om han ikke med Lethed vilde udtale den for Nogen.

Da jeg næste Eftermiddag kom over i Bibliotheket, traf jeg Grevinden og Fruen paa samme Plads som den foregaaende Dag og Greven, der sad ved det store runde Bord og aabenbart ventede paa min Ankomst. Vi begyndte strax bort Arbejde, og saaledes gik det nu mange Dage i Træk. I Almindelighed var hans Moder og Kusine tilstede; men undertiden, naar de var ude at fjære eller havde andre Forhindringer, arbejdede vi alligevel.

Den Tavshed, han i Begyndelsen havde iagttaget ligeoverfor mig, faldt lidt efter lidt bort. Vi kom til at tale en Del sammen, dog mest om de Bøger, vi havde foran os, hvorom vi rigtignok havde meget forskellige Meninger, hvilket dog kun gav Samtalen forøget Liv. Jeg havde altid i mit Hjem saaret Skyld for at se Alt i for lyst et Skjær, og jeg huffer, at Moder engang, da jeg var liden, sagde til mig: "Blot du ikke vil blive altfor ofte stuffet i Livet, stakkels Barn! Du holder mest af at elske alle Menneffer."

Men saa jeg Meget for lyst, er det vist, at Greven saa det Meste for mørkt, og der var ofte en undertrykt Uro over ham, som kunde han ikke finde Hvile noget Sted. Naar han var ene med mig, kunde han undertiden tale om sit eget Liv, om sine mørke Anskuelser, hvorigjennem der gik noget forunderligt Sønderrevent paa samme Tid, som de lod skimte en ædel og stor Sjæl. Underligt nok var det, at jeg tiltrods for hans Alvor, og nagtet jeg hver Dag klarere lærte at indse, hvor høit han stod over mig i Forstand og aandelig Begavelse, dog ikke følte Frygt for

ham, men kunde tale langt mere uforbeholdent med ham end med nogen anden Fremmed. Jeg begyndte at forstaa den Uro, der var over ham, men vovede ikke at tale derom. Det var gaaet op for ham, at han med alle sine rige Gæver dog ikke havde Støtte nok i sig selv, og at han søgte efter et Holdpunkt, uden at kunne finde og tro paa et saadant. Maaſte følte jeg dette mere den Gang, end jeg egentlig forstod det; men jeg kunde ikke lade være at beskæftige mine Tanker dermed, især da det saa stærkt skinnede frem gjennem Meget, af hvad han sagde.

En Dag, da det traf sig, at vi var ene, havde vi talt en Del om Byron, som Greven beundrede i høi Grad. Jeg kunde jo ikke Andet end se det Skønne og Store i hans Poesi, medens jeg paa den anden Side ideligt stødtes over det Disharmoniske og Skeptiske, som man træffer overalt.

"Hvis jeg havde Gaver til at forme mine Tanker i poetiske Ord, kunde jeg mange Gange sige det Samme", sagde Greven mørkt.

"Saa maa De være meget lykkelig." — Disse Ord fløi mig ud af Munden, næsten mod min Villie.

Han saa forundret op og spurgte:

"Hvad mener De, hvad mangler der mig for at være lykkelig?"

Mit Hjerte bankede næsten hørligt.

"Troen", svarede jeg og saa ham alvorligt ind i Dinene.

"Jeg ved Alt, hvad De kan sige i den Retning", svarede han efter en Pause, "men hvad nytter det mig? Sig mig, føler De Dem lykkelig ved Troen?" spurgte han pludseligt.

"Ja tilvisse, jeg vilde ikke miste den for Alt i Verden. Jeg følte det allerstærkest, da jeg stod ved min Faders Dødsleie."

"Og naar De selv er lykkelig ved at tro — og det føler jeg, De er, bryder De Dem da ikke om, at Andre ogsaa skulle finde Hvile i Troen? Hvorfor har De aldrig før talt til mig?"

"Jeg har bedet for Dem", sagde jeg endelig sagte uden at vove at se op.

"Min fjære lille Wige!" udbød han bedrøget og greb min Haand. Han slap den dog strax og begyndte at gaa op og ned ad Gulvet med heftige Skridt. Da han igjen kom tilbage til sin Plads, havde hans Ansigt et uroligt og bekymret Udtryk, og han begyndte strax at ordne de

Bøger, der netop laa foran ham. Jeg boiede mig igjen i Taushed over den Katalog, som jeg havde begyndt at forfærdige efter hans Diktat.

Det var en af de første Gange, at vor Samtale var gaaet i religiøs Retning; men det blev ikke den sidste. Greven udtalte sig aldrig senere om, hvad han selv tænkte i den Henseende; men han havde aabenbar Interesse af at faa mig til at fortælle om mit fromme Barndomshjem, om min Moders og Faders Sygdom og Død, om min lille Søster og om min Bedstemoders haardtprøvede Liv. Det Underligste var, at jo mere jeg var sammen med ham, og jo venligere han undertiden viste sig mod mig, desto mere kold og frastødende blev han til andre Tider ligeoverfor mig. Undertiden søgte han sjenkligt mit Selskab og skuede det saa igjen paa en saa paafaldende Maade. Han kunde ofte nærme sig til min Stol og begynde en venlig, næsten fortrolig Samtale, og saa brød han pludseligt af, næsten midt i en Sætning, og antog en isuende kold, skjønt altid høflig Tone, der kostede mig mange hemmelige Taarer. Til nogle Tider paaskyndede han bort Arbejde, som gjaldt det Liv og Død at blive færdig dermed, andre Gange traf han det aabenbart i Langdrag.

Var det muligt, at en saa god og adelig Mand kunde være lunefuldt? Saaledes saa det ofte ud, skjønt han vel maatte have Grunde til sin Opførsel, som jeg ikke forstod eller kunde bedømme. At han var en edeltænkende Mand, lærte jeg ikke blot gennem hans Samtaler, men jeg hørte ogsaa fra mange Kanter om hans Velvillie mod hans Undergivne, mod de Fattige og Syge paa Godsset, skjønt han aldrig selv talte derom.

Uagtet jeg nu ofte havde Leilighed til at se den gamle Grevinde, kom jeg hende dog aldrig synderligt nærmere. Hun hilste mig høfligt, men stibt, naar jeg kom og gik, og talte engang imellem et Par Ord til mig, men synes isvrigt ikke at ændse min Nærværelse. Dog kom jeg ogsaa til at holde af hende, naar jeg saa hendes Omhu for Sønnen, de milde Blikke, hvormed hun fulgte ham, og den Kjærlighed, der kunde lyse ud af hendes Dine, naar de hvilede paa ham. I saadanne Diebliske havde jeg Fornemmelser af, at hun dog maatte have et varmt og stort Hjerte.

Froken Ankerbjerg forstod jeg ligejaa lidt nu, som da jeg første Gang saa hende. Hun blev bestandig mere inddelkomende i sit Væsen mod mig; men undertiden, naar jeg pludselig kom til at se hen paa hende, greb jeg hendes Blik, der hvilede paa mig med en Mlanding af Frygt, og jeg kunde næsten siige Gud. Dog tænkte jeg i saadanne Diebliske, at jeg maatte have seet feil — hvorledes skulde jeg ellers forklare mig hendes tiltagende Venlighed.

En Eftermiddag i December Maaned sad jeg ene i mit Værelse og vilde netop lave mig til at gaa over i Biblioteket, da det bankede paa Døren, og til min Forundring traadte Froken Ankerbjerg ind. Hun saa bleg og alborlig ud.

"De bliver vist forundret over mit Besøg, Frøken Lindstrøm, men bliv blot ikke vred derover", sagde hun med indsmigrende Stemme. "Min Tante og Fætter ere mod Sædvane ude sammen til Middag, og da der altsaa ikke kunde blive noget af at ordne Bøger idag, lovede jeg at

sende Bud herover. Men senere tænkte jeg, at jeg helst vilde gaa selv, da der iltige er Noget, som jeg gjerne ønskede at tale med Dem om." Hun stansede og saa ned for sig.

"Hvis der er Noget, jeg kan tjene Dem med, Frøken Ankerbjerg, gjør jeg det naturligvis gjerne", svarede jeg alvorligt.

"Ja, jeg ved, De er meget god. Men det er slet ikke mig, jeg vil tale om, det er en Sag, der angaar — Dem selv."

"Mig", gjentog jeg forundret, medens hun tog Plads i Sofaen, og jeg satte mig ligeoverfor hende. "Hvad kan det dog være?"

"Ja, jeg ved næsten ikke selv, hvorledes jeg skal begynde. Det er en Ting, der er yderst vanskelig at tale om", sagde hun forvirret og stammende, medens jeg betragtede hende i største Forundring; thi hun lignede i dette Dieblik slet ikke den rutinerede Verdensdame, som jeg var vant til at se.

"De maa virkelig bære over med mig, kjære Frøken Lindstrøm, og kun tænke paa min gode Villie ved at nævne denne Sag."

"Men saa tal dog endelig."

"Vær rolig, nu skal jeg begynde. De har jo ofte seet min Fætter og synes sagtens nu, at De kjender ham ret godt?"

Jeg sølte til min Værgelse, at jeg blev blussende rød, idet jeg svarede: "Ja, Noget har Grev Stjernensfelt og jeg jo nok talt sammen; men da jeg slet ikke kjendte ham for et Par Maaneder siden, kan mit Bekjendskab til ham ikke være grundigt."

"Ja, jeg er vis paa, at der i det Mindste er en Side i hans Karakter, som De ikke kjender. Han er overordentlig aristokratisk."

"Nei virkelig", svarede jeg med tilspindende Ligegyldighed.

"Han vilde aldrig nedlade sig til at regte en borgerlig Pige", udbrød hun med en Hastighed, som hun dog hurtigt betvang. "Jeg ved, De har ikke kunnet lide mig, Frøken Lindstrøm", vedblev hun, medens hendes Stemme igjen antog den indsmigrende Klang; "men nu skal jeg dog give Dem et Bevis paa, hvor stor Tillid jeg har til Dem. Jeg vil siige Dem en Ting, som jeg for ingen Pris vilde have gjentaget til Noget. — De synes maasse, at Robert undertiden er noget kold mod mig, dog det har ikke altid været Tilfældet. For nogle Aar siden, da jeg efter begge mine Forældres Død kom i Huset hos hans Moder, der er en Søster til min Moder, viste han stor Interesse for mig." Hun slog Dinen ned og stansede et Dieblik. "Men da han kom til at tænke paa, at det først var min Bedstemoder, der blev optagen i Adelsstanden, medens hans Aner naa tilbage gennem mange Aarhundreder, traf han sig koldt tilbage paa Grund af sin ubøielige Stolthed og blev mod mig — saaledes som De saa lidt har seet. De kan tro det er svært at blive i Huset med ham, men — jeg er jo afhængig af min Tante."

"Hun holdt Lommeærsklædet for Dinen og græd sagte. Jeg sølte en dieblisk Medlidenshed med hende, men forstod ikke hendes Fortrolighed. Jeg søgte imidlertid at be-

tvinge min skjæbende Stemme, idet jeg saa roligt som muligt spurgte:

"Hvorfor fortæller De mig alt dette?"

"Det kan jeg ikke forklare Dem nærmere", svarede hun lidt ironisk. "De kan jo tro, at jeg har følt Trang til at faa en Fortrolig. Hvorfor jeg har valgt netop Dem, vil nok gaa op for Dem senere. De er jo ung, men ualmindeelig klog. Naar De siden tænker over vor Samtale, vil Meget staa klart for Dem, og Deres rigtige Takt vil sige Dem, hvorledes De skal bære Dem ad. Det forekommer mig, at min Fætter undertiden er meget variabel mod Dem — næsten som om der kunde være forskjellige Følelser, der stredes i ham. De vil engang forstaa, at jeg virkelig har hardlet som sand Ven ved at gjøre Dem opmærksom herpaa. Og en Ting endnu. Hvis Nogen skulde overgaa Robert i Stoltthed, saa er det hans Moder. Hun vilde vende sig for bestandigt fra sin Søn, hvis han bovede at handle mod hendes Anskuelser."

Hun rakte Haanden hen mod mig; men det var mig umuligt at tage den i dette Dieblis.

"De misforstaaer mig", sagde hun og trykkede et koldt Kys paa min Pande. "Men jeg tilgiver Dem, De vil nok med Tiden forstaa mig bedre."

Med disse Ord forlod hun Stuen og lod mig blive ene. Jeg trykkede begge Hænder mod min hede Pande for at samle mine Tanker, der hviroledes rundt som drevene af et Møllehjul. Jeg blev forskrækket ved, at en af Smaapigerne kom for at falde mig ned til Tøe. Jeg bad hende om at sige, at jeg havde Hovedpine og trængte til Stilhed, hvilket bogstaveligt var sandt. For et Syns Skyld gif jeg i Seng, for desto mere usforstyrret at kunne gjennemtænke min Stilling.

Hvor lidt mistroisk jeg end var af Naturen, var jeg dog overbevist om, at Frøken Ankerbjerg ikke havde talt af Deltagelse for mig. Hun maatte have andre Grunde, som jeg ikke kjendte; men hendes Ord havde kastet et blændende Lys ind i min egen Sjæl. Jeg vidste nu, at Grev Stjernensfelt var den eneste Mand, jeg ngenstinde havde elsket, jeg vidste, at jeg aldrig kunde glemme ham, og jeg troede næsten — hvor mine Kinder glødede ved den Tanke — at han undertiden følte en dybere Interesse for mig end for nogen Anden. Men jeg vidste ogsaa, at jeg, den borgerlige Pige, aldrig vilde kunne komme til at tilhøre ham, hans rodfæstede Stoltthed vilde forbyde ham det, og hans Moder aldrig tillade det. Frøken Ankerbjerg havde ikke talt til mig af Godhed; men hun havde talt sandt, det var jeg vis paa; thi ved hendes Ord forstod jeg paa en Gang Grevens hele Dyrkelse mod mig. Hvad jeg havde holdt for Lunefuldhed, havde været Strid med de blandede Følelser i hans Hjerter, Kampen mellem Kjærlighed og Stoltthed. Der for en skjærende Smerte gennem mig ved denne Tanke — det var, som skulde jeg aldrig mere finde Fred og Lykke paa denne Jord. Men handle maatte jeg først og fremmest, og det var næsten det Sværeste. At blive i Huset og se ham dagligt, kunde der ikke være Tale om. Fremfor Alt maatte jeg bort, og det saa hurtigt som muligt, men uden at vække Opsigt.

Senad Morgensstunden fik jeg pludselig en Bode. Der var kun otte Dage, til Julferien begyndte, og i den Tid

kunde jeg nok foregibe Travlhed som Grund til ikke at komme over i Bibliotheket. Selve Julen skulde jeg tilbringe hos Bedstemoder; der havde jeg Tid til at tænke mig om, og saa vilde Vorherre nok aabne en eller anden Udvei for mig ud af alt dette — en Udvei til at komme bort fra ham, som jeg nu vidste, at hele mit Hjerter tilhørte. Hvor det var bittert at tænke paa! hvilke lange trostesløse Timer tilbragte jeg ikke med at gruble derover!

Om Morgenen havde jeg saa stærke Smertes i Hoved og Bryst, at jeg ikke formaadede at staa op. Fru Clausen kom strax ind til mig, og den lille venlige Kone saa helt forfækket ud.

"Det har jeg flere Gange sagt til min Mand, at De virkelig vilde blive daarlig, lille Frøken", sagde hun og hvædede sig deltagende over mig. "De har i lang Tid seet bleg og anstrengt ud; men De har jo ikke villet lade være at arbejde, og De kunde dog nok tænke, at saadan en liden fin, skøbelig Pige, som De i Grunden er, ikke kunde udholde at læse saameget med Børnene paa samme Tid, som De havde al den Travlhed i Grevens Bibliothek og desuden jagede med Deres mange smaa Sulegaver. Men nu vil jeg ikke skjænde mere, nu skal De blot ligge ganske roligt, naar De har druffet denne Kopper varme Tøe; bliver det saa ikke bedre, sende vi Bud efter Doktoren. En Ting vil jeg dog sige Dem strax, det er, at De ikke faar Lov til at læse et eneste Ord mere med Børnene før efter Ferien. Jeg har allerede givet dem fri, og de ere straalende glade ved at faa saamegen mere Tid til deres Sulegaver. De skal nu have en rigtig lang Ferie til at samle Kræfter i."

"Hvor De er god, Fru Clausen", udbrød jeg og saa taknemmeligt paa den venlige Kone, der hastigt havde ordnet Alt i Stuen og nu satte sig paa en Stol ved Siden af min Seng. "Men", tilføiede jeg sagte, idet jeg pludseligt fik en Bode, "naar jeg dog alligevel skal være fri, saa har jeg en Bøn til Dem. Maa jeg saa ikke komme hjem, hvis mit Hoved bliver bedre opad Dagen? De maa ikke tro, at jeg ikke skjønner paa Deres Godhed", vedblev jeg bønligt, "De er meget kjærlig mod mig; men jeg hører jo Bedstemoder til og længes efter hende."

"Det forstaaer jeg godt, Barn", sagde Fru Clausen og kyskede mig venligt. "Lig nu blot ganske stille og prøv paa at sove, saa bliver det maaske bedre. Her sætter jeg en liden Klokke ved Deres Seng, jeg skal nok høre efter, naar De ringer, og saasnart det blot bliver lidt bedre, saa De kan taale at staa op, kjører Clausen Dem selv ind til Bøen. Vi ville sende Bud i Forveien, for at Deres Bedstemoder ikke skal blive bange."

Jeg var saa mat, at det endeligt lykkedes mig at falde i en kortvarig Slummer, og skjönt den var urolig og afbrudt af feberagtige Drømme, gav den mig dog saamange Kræfter, at jeg kunde staa op og blive kleddt paa ved Fru Clausens Hjælp. Bognen holdt allerede for Døren, og Fr. Clausen hjalp mig omhyggeligt op i den.

"Saml nu rigtig mange Kræfter, at De kan blive en flink Pige, til vi faa Dem hjem igjen efter Julen", hvædede Fru Clausen, idet hun kyskede mig hjerteligt og for sidste Gang trak Raaben tettere sammen om mig.

"Farvel, farvel og god Bedring", raabte Børnene ven-

ligt efter mig, og saa rullede vi ud af Gaarden, medens jeg halvt bedøvet maatte læne mig tilbage.

Bedstemoder saa meget alvorlig, men forresten ligesaa rolig ud som sædvanligt, da vi traadte ind i hendes lille Dagligstue. Louise før mig henrøbt om Halsen; men Bedstemoder træk hende bort og sagde sagte:

"Du maa være lidt stille. Edele er ikke rigtig rask, hun maa have Ro, saa kommer hun sig nok med Guds Hjælp. Gaa hen til Onkel Anton og sæt dig roligt hos ham med dit Arbejde."

Louise saa noget skuffet ud, men adlød uden at gjøre Indvendinger; Hr. Clausen gik efter et Par vækkelige Ord, og Bedstemoder førte mig ind i det lille Kammer, hvor jeg altid havde ligget, naar jeg besøgte hende. Det havde senere været Louises; men hendes Seng var flyttet ind i Bedstemoders Sovestue, som stod op dertil.

"Det er bedst, at du kommer strax i Seng", sagde Bedstemoder, og hun hjalp mig, næsten som om jeg var et lidet Barn, saa udmattet var jeg.

Svor det gjorde godt at komme til at hvile i den indbydende Seng med de snehvide Gardiner om og fremfor Alt at føle Bedstemoders beroligende Haand paa min feberhede Pande, at se ind i hendes alvorlige, trofaste Dine, medens hun bøjede sig over mig og betragtede mig med et forsendende Blik.

"Edele", sagde hun, efter at hun havde sat sig hos mig, "der er hændet Noget, Barn. Det er ikke blot dit Legeme, men din Sjæl, som er syg?"

"Du har Ret, det er min Sjæl, som lider", sagde jeg sagte.

"Og er det ikke Noget, som du kan tale til mig om? Vilde det ikke lette dig Byrden?"

"Tilgiv mig, jeg kan ikke tale i dette Dieblit, du skal saa Alt at vide, Bedstemoder, naar jeg bliver rask nok; men nu smærter mit Hoved, saa jeg knapt har en eneste klar Tanke."

"Dig saa ganske stille — men husk paa en Ting, mit Barn. Hvad du ikke har Kræfter nok til at tale om med mig, tal sagte om det til Vorherre. Han er vor bedste Raadgiver og Ven, vor trofaste Fader. Tal til Ham om Alt og bliv stille for hans Ansigt, naar du har lagt din Sag i hans Haand."

Jeg laa ganske stille med lukkede Dine for at skjule de frembrudende Taarer. Jeg kunde ikke tale i dette Dieblit og heller ikke tænke. Jeg sendte kun et inderligt Suk opad om Kraft og Taalmodighed, og saa var det, som om mine Tanker helt forvirredes. Jeg saa Doktoren komme ind i Stuen; men sjønt hvert af hans Ord lød gennemtrængende og skarpt, næsten smerteligt høit i mine Øren, kunde jeg dog ikke fatte dem eller deres Mening. Alt jeg havde stærk Feber, kunde jeg føle og forstaa; men snart table jeg ogsaa Bevidstheden herom og om alle mine ydre Omgivelser, medens Alt, hvad der havde beskæftiget mine Tanker i den sidste Tid, navnlig Samtalen fra den foregaaende Aften, atter og atter gled forbi mig i de vildeste og mest ængstende Skikkelser. Undertiden syntes jeg at se Bedstemoder sidde ved min Seng eller følte, hvorledes hun støttede mit Hoved mod sit Bryst, for at det skulde finde Hvile;

men saa table hendes Ansigt sig igjen i en utydelig Laage og flød sammen med de andre fantastisk Billeder.

Hvormange Dage og Nætter, jeg havde tilbragt saaledes, vidste jeg ikke. Da vaagnede jeg en Morgenstund ved, at Solen skinnede ind i Stuen til mig, næsten helt hen paa min Seng. I Begyndelsen kunde jeg ikke ret besinde mig; men da jeg saa Bedstemoder sidde og læse i den store Bibel, der laa paa Bordet foran hende, var det, som om mine Tanker efterhaanden klaredes, medens jeg laa og betragtede hendes hjære, alvorlige Ansigt. Jeg vilde rejse mig op i Sengen, men formaaede det ikke, dog maa jeg have gjort en liden Bevægelse; thi Bedstemoder saa strax op, og vore Dine mødtes. Hun kom hurtigt hen til mig, og medens hun bøjede sig ned over mig, betragtede hun mig forsendende.

"Gud være lovet, nu kommer du dig nok", sagde hun med et Udtryk af stille Snderlighed.

"Hvad har jeg feilet, hvorlænge har jeg været syg?" spurgte jeg.

"Du har haft en stærk Feber, og vi skrive idag den anden Januar. Men nu skal du ligge ganske stille og ikke tale mere. Det gjælder at samle Kræfter. Derfor maa du ogsaa tænke mindst muligt, indtil du bliver sterkere."

De stille kunde jeg sagtens; men vanskeligere var det at lade være at tænke, dog søgte jeg saameget som muligt at beherske mine Tanker, da jeg selv følte, at mit Hoved endnu ikke kunde taale det.

Opad Formiddagen kom Doktoren. Han nikkede fornøjet til mig, og jeg hørte, at han inde i Dagligstuen gav Bedstemoder godt Haab om min hurtige Bedring. Jeg skulde nu blot have Stilhed og nærende Føde.

"Og det Samme gjælder om Dem selv, Fru Carljen", vedblev Doktoren. "De har jo saa godt som ikke været af Alæderne al denne lange Tid. Men nu maa De pleie Dem selv lidt, hvis vi ikke ogsaa skulle saa Dem syg."

"Det haaber jeg ikke, Doktor. Nu da Edele kommer sig, har det ingen Rød med mig. Nu kan jeg sove roligt om Natten og om Dagen igjen være lidt hos Anton — ham har jeg skammelig forløst i den sidste Tid."

"Hvor kan du tale saaledes, Moder," hørte jeg Antons Stemme sige. "Paa to Steder kan du dog umuligt være paa en Gang, og Edele har trængt mere til dig end jeg i denne Tid. Du ved ogsaa, at lille Louise har gjort sig al mulig Umage for, at jeg ikke skulde savne dig altfor meget. Hun er strax sprunget afsted, for at opfylde ethvert af mine Dasser."

Doktoren gik, og Bedstemoder kom igjen til mig med en liden Kop Hønsfjødssuppe.

"Hvorledes skal jeg nogensinde takke dig for Alt," sagde jeg bevæget og kyssede hendes Haand. Hun saa forundret paa mig, men udbød saa:

"Du har altsaa hørt, hvad Doktoren sagde. Men du behøver ikke at tale derom. Du er en god liden Pige, spis nu din Suppe og lig saa stille."

Forst næste Dag fik Louise Lov til at komme ind til mig. Hun bragte mig en Urtepotte med Krokus, som hun efter Antons Anvisning selv havde drevet, og var meget

henrykt over igjen at maatte være hos mig, det kjerlige Børn!

Nu gif det hurtigt fremad med min Bedring. Inden ret mange Dage kunde jeg være oppe, og det varede ikke længe, før det stille, daglige Liv gif som sædvanligt. Kun turde jeg endnu ikke tænke paa at læse eller at anstrenge mit Hoved med Noget, og Fru Clausen, der stadigt saa ind til mig og bragte Bedstemoder den ene Kuro fuld af Lebnetsmidler efter den anden for, som hun sagde, at friste min Appetit, vedblev at paaastaa, at jeg ikke maatte tage fat paa Undervisningen, før i det Mindste denne Maaned var gaaet. Jeg forekom mig selv næsten som falsk, medens jeg sad og hørte paa hende, da jeg vidste, at jeg aldrig mere kunde komme tilbage til hende, og dog, jeg kunde jo umuligt sige Noget til hende. Til Bedstemoder maatte jeg derimod tale og det snarest muligt, naar jeg blot kunde finde Mod dertil.

Hvor gjerne havde jeg ikke spurgt Fru Clausen om, hvorledes Alt stod til der hjemme paa Gaarden; men jeg formaade ikke at bringe et eneste Spørgsmaal over mine Læber. Desuden blev hun hver Gang kun nogle faa Minuter, medens Vognen holdt udenfor Døren. Den eneste Gang, hun nævnedes Grev Sternensfels Navn, var det for at fortælle, at han havde været syg, men at han nu begyndte at komme sig, i det Mindste havde Lægen erklæret den egentlige Fare for overstaaet.

Da hun var borte, gif jeg ind i min Stue for at samle mine Tanker. Det var næsten uudholdeligt at vide ham saa syg og Intet, slet Intet at kunne gjøre for ham. Vidste jeg ham raik og lykkelig, skulde jeg vel med Guds Hjælp med Tiden lære at bære Sorgen og Savnet — men saaledes! Jeg bøiede Hovedet og græd bitterligt. Da følte jeg en Haand paa min Skulder, og Bedstemoder stod ved Siden af mig.

"Edele", sagde hun alvorligt og bedrøvet, "jeg ved næsten Alt. I de lange Nætter, medens du omtumledes af de vilde Feberfantasier, har jeg læst i dit Hjerte. Var det ikke bedre, om du talte til mig?"

Jeg saa op i de alvorlige, kjerlighedsfulde Dine, der syntes at læse mig lige ind i Sjælen og sagde sagte:

"Jo, Bedstemoder, jeg maa tale, jeg kan ikke bære denne Byrde ene."

Hun satte sig ved Siden af mig, og medens jeg støttede Hovedet mod hendes Skulder, fortalte jeg hende Alt, hvad der var skeet, siden jeg første Gang betraadte Grevens Bibliothek, lige indtil Frafen Anterbjergs Besøg, der paa en saa brat Maade havde aabnet mine Dine for, hvad jeg hidtil ikke havde forstaaet, paa samme Tid, som det viste mig Nødvendigheden af at komme bort hurtigst muligt.

"Og det var godt, at du strag tog bort, Børn. Havde han elsket dig i Sandhed, vilde han have overbundet sine Fordomme og i Kjerlighed formaaet Moderen til at overvinde sine. Naar han sætter sin Stolthed over dig, er han ikke værd et trofast Hjertes Kjerlighed. Desuden kjender du ikke engang med Bestemthed hans Følelser for dig, da han kun har ladet dig ane dem, uden at ndtale sig med rene Ord, derfor vil din egen Selvfølelse ogsaa komme dig til Hjælp. Du er ung endnu og vil med Guds Hjælp komme igjennem denne Sorg, ja maatte engang lære at se,

at den har været til Gavn for dig. Ulige Egettsfaber ere desuden altid uheldige, da der er Sandhed i det gamle Ord, at lige Børn lege bedst. Og skulde jeg engang give min lille Pige bort, kunde jeg kun gjøre det med No til en Mand, som selv støttede sig til Vorherre."

"Vidste jeg blot, at han havde det godt, skulde jeg nok bære Alt," sukede jeg.

"Hans Liv staar i Guds Haand, mit Børn — men Et kan du gjøre for ham. Du kan bede for ham; der staar, at en Troendes Bøn formaar Meget, naar den er alvorlig. Tal flittigt om ham til Vorherre, men tænk isvrigt mindst muligt paa ham. Vi To ville bede og arbejde sammen; men tilbage til Egebjerg kommer du ikke, saalænge han er der."

Det lettede mig at have talt ud, og naar mine Dine senere mødte Bedstemoder, følte jeg, at vi forstode hinanden, endstjønt vi ikke oftere berørte denne Sag. Jeg prøvede nu at være meget flittig og fandt deri et godt Værn mod min Sorg. Kræfterne vendte mere og mere tilbage, og de sagde nu Alle, at jeg igjen var kommen til at se ud som sædvanligt. Kun i mit eget Indre følte jeg, hvor forandret jeg var, hvilken Tomhed der var kommen i mit Liv. Men jeg vilde og skulde ved Guds Hjælp overvinde min Svaghed, jeg havde ingen Ret til at elske en Mand, der maatte ikke engang brød sig om mig, og fra hvem jeg i hvert Tilfælde var skilt nu og bestandigt.

Fru Clausen begyndte nu at tale om, at jeg snart igjen skulde komme tilbage til dem; men Bedstemoder havde forstaaet at trække det ud og flere Gange talt om, at jeg kom til at opgive min Plads, da hun ikke turde lade mig undervise Børnene, fordi mit Hoved vedblev at være saa skrøbeligt; hun vilde heller en Tid lang søge Haandarbejde til mig, hvorved jeg kunde fortjene Noget i Hjemmet, dog endnu havde Fru Clausen Intet villet høre derom.

(Sluttes.)

Thomas Kingo.

(Efter Skil.-Magazinet.)

Den store Psalmedigters Navn er saa velkjendt, at et kort Overblik over hans Liv vistnok af Mange vil kunne læses med Interesse. Hans fortrinlige Psalmer og Sange har nu i snart halvtredie Aarhundrede været kjendte og elskede baade i Norge og Danmark, og det er især ved hans Virksomhed som Digter vi vil dvæle i efterstaaende lille Biografi, som nærmest skyldes M. C. L. Heibergs Beskrivelse af Kingos Liv og Brandts og Helvig's "Den danske Psalmedigtning." Hans Liv forsvrigt, al den Modstand, han mødte, og alle de Kampe, han som oftest seierrig gif ud af, er kun løseligt berørt; men dette lille Udkast haabe vi dog vil kunne give Læseren et Indtryk af Digterens Liv som Præst og Menneffe, saaledes at han maa staa for os ikke alene som en høit begavet, men ogsaa elskelig Personlighed.

Thomas Kingo blev født den 15de December 1634 og nedstammer paa Fædrenesiden fra en skotsk Slekt. Ogsaa Navnet vidner herom, thi Kingo er den skotske Udtale af det engelske King: Konge. Hans Farfader kom som Tapetmager til Danmark under Kristian den Aste, og hans Fader, Hans Kingo, er født i Krill i Skotland (1586). Denne levede med sin Hustru, Karen Sørensdatter, som en fattig, men from Væver i Slangerup, af hvilken Kjøbstad han var Borger, og døde sammesteds 1671 i sit 85de Aar. Hans Hustru, der overlevede ham ligetil 1687, døde hos Sønnen i Odense Bispegaard. Saavidt vides skal Thomas Kingo have haft 5 Sødsfende, hvoraf formodentlig de 3 er døde i en ung Alder, da man kun kjender tvende af disse, nemlig to Søstre, som begge blev gifte.

"Den elskelige og ønskelige Søn", som Biskop Deichmann i sin Vigtale nævner ham, blev opdroget i Gudsfrøgt, og efter Tidens Skik med alvorlig Strengthed, hvad ogsaa hans egne Ord tyder paa, naar han taler om:

Risjet de vilde kviste
Og kve ham med Lisse
At dæmpe Syndens Art.

Dog, mindedes han end, at hans Forældre havde holdt den Lære, som han senere i sin Embedsvirksomhed udtalte, at "Børnetugt er nødvendiger end Klædetvæt", saa glemte han heller ikke at prise dem for deres kjærlige Omsorg baade for Sjælens og Legemets Vel.

Tidlig foredes hos ham et livligt og bevægeligt Sind, der var let modtageligt baade for det Gode og Onde. Han siger selv, at Verdens Lyst trak ham til sig, medens han paa samme Tid priser Herrens Naade, som altid ledsagede ham.

Heller ikke synes Skolegangen i Begyndelsen at have smagt ham, thi han klager over, at

Den Vej, som laa i Skolegang,
Besværlig var at træde,
Hun faldt mig stundom meget lang
Og kortet mig min Glæde.

Men trods dette forsikres der dog, at han "til sine Forældres og Læreres Fornøielse" gjorde god Fremgang saavel i den danske Skole i sin Fødeby, som i Latinstolen sammesteds. Rektoren her var dengang (1740) Mag. Hans Aalborg, som senere blev Sognepræst til Veilby i Fyen, hvor han oplevede at se sin forrige Discipel som Biskop. I denne Skole gik Kingo til sit 16de Aar, men blev da overflyttet til Frederiksborgs Skole, hvis Rektor, Mag. Albert Bartholin, strax blev opmærksom paa den lærvillige og opvakte Dreng. Han optog ham i sit Hus og sørgede med faderlig Velvillie for ham.

Om Kingos tidligste Udvikling vides kun lidet. Saaledes har man ingen Underretning om, hvorvidt han allerede i Skolen skal have vist Tegn paa den Digteraand, som boede i ham. Dette er imidlertid sandsynligt, og det antages ligeledes som vist, at Præsten i Slangerup, den bekjendte Søren Povelsen Gullandsfar, skal have taget sig af ham og indgivet ham den Kjærlighed til Modersmaalet

og alt Dansk, som senere i saa høi Grad besjælede ham.

Efterat have tilbragt 4 Aar i Frederiksborgs Skole, blev han dimitteret til Kjøbenhavns Universitet med et "berømmeligt Testimonium." Han bestod derpaa med Hæder Examen Artium og blev immatrikuleret som Student af Rector magnificus Dr. Thomas Bang under Navn af Kingopius. Ved Universitetet opholdt han sig 4 Aar, i hvilken Tid han studerede med megen Flid og tog derpaa Attestats den 8de April 1658.

Tidsalderen var dengang i aandelig Henseende rolig og ubevæget; de mange Stridigheder inden den lutheriske Kirke i det syttende Aarhundrede havde saavel i Danmark som overalt trøttet og slappet Gemytterne. Videnskabeligheden var ogsaa kommen i Forsald; thi vel var med Caspar Brochmand (død 1652) en efter Davidens Mening bedre Tid oprunden for det theologiske Studium, men hvor store Fortjenester denne Biskop end havde deraf, saa var der dog ingen Tanke paa et friere Studium af Theologien. Dog, var der end forekrevet de unge Theologer en Vane, udenfor hvilken de ikke godt turde bevæge sig, saa var dog ingenlunde en grundig theologisk Dannelse ualmindelig. Af en saadan, der grundede sig paa nyere Kjendskab til Skriften, og som var bleven udviklet ved de mange Disputationer, som dengang holdtes ved Universitetet, kunde Kingo rose sig, hvad saavel ogsaa Samtidens Dom som hans egne Skrifter vidner om.

Strax efter med Berømmelse at have taget Embedsexamen forlod han Kjøbenhavn, thi hans økonomiske Stillning tillod ham ikke noget forlænget Ophold ved Universitetet. Han blev derpaa Huslærer hos Forvalteren paa Frederiksborg Slot, Jørgen Sørensen, men kom kort efter i samme Egenkab til den adelige Fru Lene Rud paa Sæbygaard, hvor han ogsaa underviste Overinspektør Karsten Hansen Aikes 5 Sønner. Det Vensteb, som han her sluttede med den Aikiske Familie, blev senere ikke glemt paa nogen af Siderne, og Kingo skyldte for en væsentlig Del disse Venner sin Forfremmelse, hvad vi i sin Tid vil komme til at omtale.

I tre Aar var Kingo Huslærer og havde i denne Tid "ved sin Lærdom og Skikkelighed gjort sit Navn bekjendt for mange fornemme Folk." Men da, 1661, den gamle Peder Jakobsen Worm, Sognepræst for Kirkehelinge og Droselsbjerg Menigheder og Provst i Løveherred, begjærede ham til Personalkapellan, modtog han dette Tilbud. Han blev ordineret af Erkebiskop Svane og var nu Kapellan i 7 Aar, indtil Worms Eftermand, Nordmanden Frands Pedersen König, overtog Embedet. Om hans første præstelige Virksomhed heder det, at han forestod dette sit Embede "med største Trost, Gud til Hæde, Menigheden til Opbyggelse, og den ærværdige gamle Mand til største Behag og Fornøielse."

Kingo havde ægtet den gamle Worms unge Enke Sille Lambertsdatter Boldrenborg; men med denne sin første Hustru levede han kun noget over et halvt Aar. Hun bragte ham imidlertid flere Stedbørn, som han omhyggelig antog sig og sørgede for, og blandt disse var den bergtede Satiriker Jacob Worm, der allerede var 26 Aar gammel, da hans Stedmoder ægtede Kingo. Denne Søn bragte ham senere megen Sorg og Krænkelser. — 1672 giftede

Digteren sig anden Gang med Johanne Lauridsdatter, Enke efter Forvalteren paa Fryndendal og Nørtegaard, Christen Pedersen. Med hende — hun var 15 Aar ældre end ham — levede Kingo 23 Aar, og hun omtales som "en dydig og husraadig Husfru."

Allerede 1665 den 4de April havde Kingo faaet Exspektance paa at blive Søren Povelsen Gullandsfars Eftermand i Slangerup og Uvelse; men hans Bestalling er af 8de April 1668. Her, hvor han forblev i 8 Aar, blev han ogsaa senere af Biskop Wandal beskikket til Viceprovst i Herredet. Hans Fødeby skal have ansøgt om, at Kaldet maatte skjænktes ham, men desforuden havde han vistnok ogsaa andre og mægtige Velnydere, som Peder Griffensfeldt, Peter Kuz og Lugendoiff.

Det var først under sit Ophold i Slangerup, han erhvervede sig Naam som Digter, og grundlagde sin senere Berømmelse; thi, siger Biskop Deichmann, han gravede ikke med den lade Svend sit Pund i Jorden, men anvendte den Tid, han kunde afse fra Embedsforretninger, til med flittige Studier, navnlig af Modersmaalet og den danske Poesi at uddanne det Digtertalent, hvoraf han fra sin Ungdom havde følt sig bevæget. Det var omtrent i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede, at et Vendepunkt indtraadte i Poesien, som ikke havde liden Indflydelse paa Kingo. Hidtil havde baade Folkesangen og Psalmesangen bevæget sig frit og næsten uden at være bunden til nogen Form; men nu var der givet Anvisning og opstillet Regler for Digtekunsten og særligt for Psalmedigtningen. Kingo studerede disse; og med Bevidstheden om, hvad han formaadede som Digter, valgte han ogsaa andre og alvorligere Genstande for sine Poesier, end han hidtil havde gjort, medens han levede i landlig Ensomhed, blot omgivet af saa og nære Venner. Hans Digte fra denne Periode er hans fjorten Morgen- og Aftenfange, de syv Davids Penitente-Palmer, tre Morgen- og Aftenful, som først udkom 1674 i første Post af hans "Aandelige Sjunge-Kor", samt en Del Leilighedsdigte, der fornemmelig fremstiller Tidens fædrelandshistoriske Begivenheder. De gudelige Sange blev af Biskop Wandal anbefalede til Trykken og modtoges med stor Paasjønneelse.

Med hans "Sjunge-Kor" fulgte Melodierne udfatte paa Noder, hvorved Kingo, som kjendte og elskede Musik, søgte at indføre større Usvælgning i Psalmesangen. Han havde til flere af disse taget Melodier fra verdslige Sange, hvilket han, af Frygt for, at Nogen skulde tage Anstød heraf, i Fortalen forklarer for "den gunstige og rejsindige Læser." Lad det ikke forundre dig, siger han, at jeg har sat enkelte af disse Morgen- og Aftenfange under Melodier, som Nogle sjunge med forskængelige Død; thi da mange, for Melodiens Artigheds Skyld lade sig en Sang befalde om Sodoma, hvor meget mere skulde den ikke tiltale ham, naar han til selvsamme Melodi kunde høre en Sang om Zion. Jeg ved vel, at der er dem, som ikke vil synes om dette mit ringe Arbejdes spæde Foster, fordi det ikke er overflødt med de gamle og brugelige Kirkesanges Toner; men dette har jeg ikke troet burde afstrække mig; thi vore Forsfædre have, ved at sammensætte vore Kirkesalmer, gaaet frem paa samme Maade og tilladt sig samme Frihed, og skulde Nogen tale om Banfeligheden ved disse Melodier,

faa har dette intet at betyde: Tiden og Brugen lærer alting.

Hvad disse Melodier angaar, saa er der flere af dem, som minder om de skotske Folkesange, hvad ogsaa den danske Organist Berggren siger. Fornemmelig taler han om Melodierne til "Sorris og Glæde", og "Mind nu op i Jesu Navn", saaledes som de i sin oprindelige Form er. Disse har intet tilfælles med de danske Folkevise, men derimod meget, som tyder paa, at de skal være af samme Herkomst som Kingo selv, der sandsynligvis har skrevet sine Sange til Melodier, han har hørt af sine Forældre, og hvis Slægt har tiltalt ham. Forsvrigt er der jo Intet i Veien for, at Digteren selv kunde have komponeret disse Melodier, og at det kun er det Indtryk, han i sin Barndom har modtaget af de deilige skotske Sange, som har givet dem hint Slægtskab med disse.

Sin første Udgave af Sjungeforet dedicerer han til Kristian den 5te (1673) og angiver i Dedikationen Hovedindholdet af alle Morgen- og Aftenfangene, idet han siger, at han med denne har villet give sine Medkristne Anledning til baade at bede for dem selv, den kristne Kirke og det kongelige Arvehusets Lykkelighed. Forsvrigt fremlyser tydeligt af denne Dedikation, at han er sig fuldt bevidst, at Arbejdet var værdigt til at fremføres baade for Herrens Alter og Kongens Throne. Videre lover han at lægge al mulig Vind paa den danske Psalmedigtning, paa det man i Danmark, ligesaa vel som i andre Lande, kan have Psalmer og Sange til Gudfrugtigheds Døelse, uden at behøve at laane fra disse. "Ehi", siger han, "de Danstes Aand er dog ikke saa fattig og forknegt, at den jo kan stige ligesaa høit mod Himmelen, som Andes, alligevel, at den ikke bliver ført paa fremmede og udlændiske Vinger."

Dg hvad Digteren dengang søgte, er ogsaa steet: Samtid og Eftertid har gjenneem mange Slægter ved disse Sange opløst deres Sind til Gud. Tid og Sted er ikke her til at optegne, hvad han har skrevet; men vi vil dog minde om nogle Saa, som hans deilige Morgen- og Aftenful; hans historiske Palmer, der fremstiller det historiske i Kristendommen med en ensfoldig Kristens troende Overbevisning: saasom "Over Kedron Jesus træder"; — "Ingen Gøihed, ingen Ære"; — "Penge som Judas slengte"; — "Se hvor min Jesus træder"; — "Gal under Jesu Kors at staa", og flere, er Psalmer, som med Trostab og Inderlighed fremstiller Frelserens Lidelsesvandring; og ikke mindre smukke er hans Festsalmer, hvoraf vi kun vil nævne: "Som den guldne Sol frembryster", og "Lovet vær du Jesu Krist", samt "Lov og Tak og evig Ære."

Vel findes der i enkelte af hans Palmer, og navnlig i hans Penitentspalmer, Udtryk, som kan misforstaaes, og maasse endog enkelte Forestillinger, der neppe kan udholde en streng kristelig Prøvelse. Dette maa dog ikke tilskrives Præsten, men Digteren, som paa en Tid, da Kraftudtryk paa det religiøse Gebet var almindelige og ikke forargede Nogen, ligesom kjæmpede med Sproget for at finde Udtryk, som paa den ene Side var stærke nok til at betegne det faldne Menneskes Glendighed og paa den anden Side Herrens Fortjeneste og Naade. Om denne Naade synger han mangengang med jublende Toner, idet han priser den overvættets Rigdom, som Samfundet med Herren har bragt

os. Alt beror hos Kingo paa Guds Naade: "Den oprindelige Hellighed tabte vi, Kristi Reiserdiggjærelse er nu vor Hellighed, vrage vi den, bliver vi hverken hellige eller behagelige for Gud." Derfor sang han ogsaa:

Dg mens jeg er en Vandringsmand
Paa Jorden og til Himlens Land
Med Gu og Hjerte stunder,
Jeg en udaf Guds Helgen er,
Som udi Stride-Kirken her
Paa Jesu Saar og Vunder
Min Tro og Frelse grunder.

Vel klager ogsaa Kingo med alle hans Samtidige over Verdens Forsængelighed, men Klagefangeren gif dog aldrig saavidt hos ham, at den udhulede Livet, eller bragte ham til at se Verden kun som en Sammerdal. Ved Siden af Klogen kommer altid Takken, og derfor lyder ogsaa "Hjertesuffet" til os, som grebet ud af hans Sjæls Sinderste:

"Alltid er jeg udi Evang,
Alltid er jeg fuld af Sang.
Nu i Sorrig, nu i Glæde,
Nu i Fald og nu i Sæde,
Dste fuld af stor Uro,
Alltid fuld af Jesu Tro."

Kingo medbragte store Naturgaver til det præstelige Embede, hvilke han uddannede ved Studium og samvittighedsfuld Udvøvelse af sine Embedspligter. Han forenede en klar Forstand, ualmindelig Skarpsindighed og hurtig Opfatning med stor Udholdenhed og Karakterstyrke. Naar han havde sat sig et Maal, arbejdede han af al Kraft for at naa dette, og han var altid med sin hele Sjæl ved sin Gjerning, som han levede i og ofte ogsaa led under.

Han kjendte ildige sig selv og sin Karatters Hæftighed fuldtvel, men udsatte end denne Hæftighed ham for megen Modstand og Miskjendelse, og kunde den end stundom faa Udseende af Selvraadighed og Stridighed, saa var den hos ham ogsaa en Betingelse for den store Indsigelse, han udvøvede baade i levende Live ved sin hele Virksomhed, og efter Døden indtil denne Dag i sine Sange. Thi hvor han traadte frem, viste han sig i Ord og Gjerning som en eiendommelig og mægtig Personlighed, der, idet han gav sig selv ganske hen, ogsaa fordrede Hengivelse og Underkastelse. Naar hertil kommer, at han besad mægtige og folkelige Talegaver, saa er det let at forstaa, at disse Egner, anvendte i Kirkens Tjeneste med udholdende Flid og hellig Nidkjerhed, maatte bære rige Frugter i Menigheden og vække Opmærksomhed i en langt videre Kreds.

Kingo stillede store Fordringer til Præsternes Levnet, og han glemte heller ikke at anvende disse paa sig selv. "Han viste sig som en trofast Arbejder i Ordet og i Lærdommen, og forarbejdede idelig Guds Gjerning: sin og sine Tilhøreres Salighed." Han randsagede daglig i Skrifterne, og ihvor høit han end kunde sætte Kundskaben, saa agtede han dog al anden Visdom for Skarn og Skade imod Kristi Kundstabs Uppærlighed. Hans Visdoms Maal

var Guds Ære og Menighedens Salighed. Derfor bad han ogsaa:

"O Jesu, gib mig Naade til
Dit Embede at ære,
Som selv saa høit du hædre vil,
At jeg dit Ord og Lære
Et blæser hen i Veir og Vind",

og denne hans Betragtning af Prædikeembedet viser, at han drev paa en praktisk Kristendom. En orthodox Lære var ham ikke nok, men han forlangte baade hos Lærere og Tilhørere at se Lærdommens Frugter i Livet. Et ret betegnende Bevis herpaa har man i hans Ubefaling af en Oversættelse af "Johan Arndts sande Kristendom", som endnu dengang i Danmark betragtedes som mistænkelige Blikke. Her berømmer han Oversætteren, som "derved ei alene har lyft Kristendommens og Kjærlighedens Fred over den sal. Dr. Arndts Åste; men og med den sal. Afvødes levende Haand hjulpet til at drage vor næsten i sidste Blus liggende Kristendom af sin Åste, tage Skjællene fra vore Landsmænds Dine, Faarellæderne fra Albene, Nægrimen og Skabilkenhovederne fra Syllere, som i en sand kristen Kirke leve som usande Kristne."

Den samme Anskuelse gaar ogsaa gennem hans Vigprædiken over Dr. Jacob Bircherod, og denne vidtløftige Tale, som næsten er den eneste han har efterladt, er af stor Vigtighed, da den ikke alene giver et temmelig anskueligt Billede af ham som Prædikant, men han fremsætter ogsaa i denne saa at sige sit theologiske Lærebegreb. Ved denne, i Forening med hans aandelige Sange, bliver det derfor muligt nogenlunde at dømme om det Standpunkt, paa hvilket han stod som Theolog. At dette, efter hele Tidens Retning, maatte være det almindelig kristelige, det symbolbibleste, er allerede antydnet, og der vil vist ikke kunne findes nogen Ytring af Kingo, som berettiger til at antage, at han i noget Dogma ikke stod paa Kirkens Grund.

Kingo brugte som Prædikant hyppige Antitheser og Parallelismer, og som Digter mange Vignelser. Ogsaa Ordspog anvendte han undertiden, f. Ex.: "Brav Mand bærer altid Lys i Haanden, sagde Fredrene i Ordspoget. — Et godt Haandverk har en gylden Bund. — Naar Verdens Vandring er frist, saa er hjemme i Himmelen bedst." Han tog ogsaa Exempler hentede af Historien. "Et Rige er vel en Mæsse værd, har en Herre sluttet engang. — Bedre er det at spørge, hvorfor er den Mand ingen Støtte sat, end at spørge hver Mand forgjæves, hvorfor den er sat." Af Skrifterne gjorde han ogsaa saare ofte Anvendelse endogsaa naar kun Ordene passede til Indholdet, uagtet Meningen paa sit Sted er en ganske anden, og Skriftspog brugtes undertiden meget overflødig for at bevise, hvad der i sig selv var soleklart. Men det var Maneren, og formodentlig som Bevis paa Lærdom, saa at sige, at tale med Skriftsteder.

Af sin Samtid blev Kingo anset for en veltalende Mand. "Til Arons Embede", siger Reichmann i hans Vigprædiken, "havde han ogsaa Arons Gaver Maatte vi ikke beklende ved hver Prædikens Ende det, Disciplene sagde om Kristi Undervisning: brændte ikke vore

Sjæter i os, naar han talede med os og oplod os Skrifterne? . . . hans Ord var fuldt af Kraft, saa vi ikke kunde modstaa den Mand og Visdom, af hvilken han talede."

Kingo's Udnævnelse til Biskop syntes at komme Mange ubentet; men det er ikke rigtigt, som Flere har ment, at Kristian den 5tes personlige Gunst skulde have været den eneste Aarsag til hans Forfremmelse. Beretningen i Kalls Manuskript paa Kongens Bibliothek: "Ved de Afters og Vizdorffs Hjælp, og ved sine Vers blev han Biskop i Jhen" angiver paa det Nærmeste de egentlige Aarsager. Desuden havde han en mægtig Patron i Griffenfeldts Eftermand Rigskantsler Grev Ahlefeldt, som Kingo i et Brev af 28de November 1677 selv kalder sin "mægtige Befordrer." Tidsalderen saa rigtignok i den Udmærkelse, som blev ham til Del, en Belønning for Digteren, og Veichmann mener formodentlig det samme, naar han siger, at Kongen "i Henseende til hans store Kapacitet og Meriter" kaldede ham til Biskop; men denne forsikrer tillige, at Kingo ikke havde trængt sig til Embedet, og var ikke blandt "deres Tal, som løbe, forinden de blev sendte. . . . Han havde ikke tiltrængt sig Embedet og ikke tilhykket sig det. . . . Han steg ei heller som en opblest Appiantet paa engang op til Helligdommens øverste Trin. Dyd og Duelighed var Trinene, paa hvilke han opsteg."

Af Biskopen i Sjælland, Dr. Hans Wagger, blev Kingo i Frue Kirke i Kjøbenhavn, 1ste Søndag efter Paaske den 22de April 1677 indviet til Biskop og tiltraadte sit Embede 8de Mai.

Hvor mange Forretninger der end paalaa Kingo i hans nye Stilling, saa ansaa han dog altid Landens Embede for det højeste og Præsteembedet som det første. Han vedblev derfor som Biskop at prædike, ligesom han ogsaa var en flittig Kirkegjænger, fuld af brændende Andagt.

En stor Del af hans Tid var imidlertid optagen af hans Visitationsrejser, under hvilke han naturligt ogsaa, især paa de fraliggende Øer, besøgte andre Embedsforretninger.

Uagtet Kingo vistnok ikke sparede paa starp Tiltale, og haandhævede sin Stilling med Myndighed, hvor han ansaa det fornødent, saa beskrives han dog som den, "der hverken brugte stolte eller haarde Ord; men lærte med Sagtmodighed dem, som satte sig imod, og viste sig venlig og broderlig i al sin Omgængelse med Præsteskabet." Alle, som raadførte sig med ham, maatte ogsaa give ham det Vidnesbyrd, at han gav Svar efter sin Samvittighed; ligesom han altid med Venlighed meddelte sine kloge og befindige Raad, hvor han havde erfaret en Sag, hvori hans Medbrødre trængte til Veiledning.

Det synes paa Kingo's Tid, da den største Del af Præstestanden levede i en af Adelen meget afhængig Stilling, ikke at have været ualmindeligt, at der til Stade for Gudstjenestens Værdighed afveges fra de almindelige Kirkefikke, naar saadant blev fordret af fornemme Personers Hovmod eller Magelighed. Og det var ikke alene Adelen, som gjorde Fordring paa Udmærkelse under Gudstjenesten, men ogsaa andre distingverede Folk. Til dette kunde Kingo ikke være en ligegyldig Tilskuer, og han henvendte sig derfor til Kongen, for at faa en kongelig Resolution for, at

en Del af dette Uvæsen maatte blive afskaffet, hvilken han ogsaa erholdt. Ligeledes udvirkede han, at den Lov blev fornyet, som siger, at hvo, som har budet eller givet nogen Gave for at faa et Præstekald, skulde have forbrudt det, samt Udgang til Præsteembede for bestandig, og at den, som havde taget Gaven, skulde tabe Kaldsrettigheden; en Forholdsregel, der efter de Misbrug, som længe havde gaaet i Svang, var høist fornøden; men som Regjeringen dog ikke benyttede til aldeles at gjøre en Ende paa det Uvæsen, som den private Kaldsret medførte.

Den Modstand, han mødte ligeover for Adelen og Andre, hvem hans mangfoldige og forskellige Embedsforretninger bragte ham i Berørelse med, svækkede dog hverken hans Kraft eller hans Iver. Vigtig til sine sidste Embedsår arbejdede han for at sætte igjennem, hvad han ansaa for Ret; og Biskop Veichmann siger om ham, at "holdt han sig end ikke i sine Forretninger ganske engleren og fuldkommen", saa viste han sig dog sagtmodig og forsonlig mod sine Fiender, og forstod at give sine Overmænd al tilbørlig Respekt og Ærbødighed. At hans Virksomhed som Tilsynsmand har baaret Frugter, viser den forholdsvis gode Tilstand, i hvilken de offentlige Stiftelser, Kirker, Skolen, Gymnasiet og Hospitalet i Odense ved hans Død befandt sig, hvad ikke alene hans Venner, men ogsaa hans bitreste Modstandere maatte indrømme.

Under alle disse Embedets Arbejder og Sorger var imidlertid ikke Stregene paa Kingo's Harpe forstummede, og han havde let for, og betænkte sig ikke længe paa, naar Leiligheden frembød sig, at fremsætte sine Tanker og Følelser i bunden Stil. Uagtet derfor naturligvis Støtstedelen af hans Psalmedigtning tilhører hans ældre Dage, saa vedblev han dog indtil sin Død at skrive Leilighedsvers. Og det var da især Kongen og den kongelige Familie, som var Gjenstanden for disse Digte. Tillige synes det, efter nogle Smaadigte at dømmes rimeligt, at Kingo ikke alene skrev for Hoffet, men ogsaa ved selve Hoffet oftere har givet Prøver paa sin Færdighed i at improvisere.

Imidlertid er det dog fornemmelig som Psalmedigter vi kender Thomas Kingo, og som tidligere sagt, fortsatte han sine Sange, efterat være kommen til Odense. Det aandelige Sjungekors 2den Part udkom 1681, og blev dediceret til Dronning Charlotte Amalia. I denne Dedikation benyttede han atter Leiligheden til at udtale sin Kjærlighed til Modersmaalet, og sin Ærme over dets utilbørlige og langvarige Tilhidsættelse i de høiere Kredse.

Kristian den 5te besluttede nu at forordne Udarbejdelsen af en ny Psalmebog istedenfor den almindelig brugte Hans Thømissøns Psalmebog. Kingo fik nu Befaling til snarest mulig at sammenstille og indrette en ret Psalmebog af de gamle sædvanlige og bedste Kirkesange og af sine egne Psalmer. Det blev ham tillige paalagt at lade Psalmerne til den sædvanlige Søndags-Messe for Prædiken uforandrede, uden hvor et Ord her eller der kunde gjøres fornødent, og fremsfor Alt ikke at forandre Meningen i Luthers Psalmer. Med Hensyn til Psalmebogens Indretning, da skulde hver Søndag have sine bestemte Psalmer, ikke altfor lange, og efter de bedste og sædvanligste Kirke-melodier. Naar den udarbejdede Psalmebog var gennemseet og samtykt, maatte Kingo lade den trykke paa sit For-

lag og have Eneret til dens Salg for en billig Pris, hvorhos det skulde paalægges hver Kirke og Skole at kjøbe et Exemplar, og Brugen af enhver anden Psalmebog forbydes.

Kingo lagde nu Haand paa Verket; men der hengif 6 Aar forinden den første Halvdel (Winterhalvaaret) fra Advent til Paaske blev færdig fra det Trykkeri, han selv havde anlagt i Odense; og mere end Halvdelen, nemlig 136 af denne Dels 267 Psalmer var af ham selv.

Kongen skjænkede saa først af Psalmebogen sit Bifald; men der var i denne Udgave nødvendigvis meget, som maatte møde Modstand, navnlig var der foretaget altfor store Forandringer med de gamle af Menigheden kjendte Psalmer. Og Modstand mødte den ogsaa. Denne gif saavidt, at Staven blev ganske brudt over Kingos Arbeide, og Søren Jonæson fik endog saa 1691 Befaling til at udarbeide en anden Psalmebog. Udkastet til denne, der ikke optog en eneste af Kingos Psalmer, viser bedst den viedelike Stemmning mod denne. Men Søren Jonæsons Arbeide blev imidlertid heller ikke antaget. Medens Udarbeidelsen af denne stod paa, maatte jo Kingo antage, at hans Psalmebog ganske var forkastet, og han tog sig denne Sag, som rimeligt var, meget nær. Først i Aaret 1696 blev der Tale om atter at tage hans Arbeide frem. Der blev derpaa ved kongeligt Reskript af 17de Marts 1696 nedsat en Kommission til at indrette en ny og fuldkommen Psalmebog, som Kingo fremdeles, til Vederlag for sine store Udgifter, skulde have Eneret paa i 10 Aar at lade trykke og sælge. Denne Kommission skulde med Flid gennemgaa og efterse saavel Kingos Psalmebog af 1689 som andre brugelige Psalmebøger, og deraf vælge de bedste, samt udelukke "alle nyttigen indførte Psalmer, som enten af Indhold eller Stil kunde synes ubekræmte til gemene og ensfoldige Kristnes Andagt at opvække." Skulde der i de gamle Psalmer findes Ord og Sentenser, som kunde udlægges vrangt af Religionens Fiender, eller misforstaaes af Menigmand, skulde Kommissionen "rette og forbedre disse paa søieligste og ensfoldigste Maade." Dette Arbeide blev det Kommissionen paalagt at have færdigt til Paaske 1697.

Efterhaanden som Kommissionen stred frem i sit Arbeide, erfarede Kingo til sin store Sorg, hvor mange af hans Psalmer der blev udstødte. Han havde fra først af staaet i den Formening, at den ny "fuldkomne" Psalmebog hovedsagelig skulde blive hans eget Verk, som Kommissionen skulde revidere og approbere, hvorfor han ogsaa, medens den var samlet, stadig havde sendt den nye Psalmer til Udvalg.

Arbeidet blev færdigt til den fastsatte Tid, og Psalmebogen blev tilstillet Kingo, ledsaget af et kongeligt Privilegium, der, efterat gjentage det tidligere omtalte, paalægger Kirkepsalmebogens uforvøede Trykning, samt bestemmer, at hver Kjøbstadskirke og Hovedkirke paa Landet skulde have et Gradual med tilhørende Noder.

Bogen indeholdt i alt 297 Psalmer, af hvilke 122 var beholdte fra S. Thomissions Psalmebog, 85 er optagne af Kingos, og de øvrige 90 er af ældre og nyere Forfattere i det 16de og 17de Aarhundrede. Da der i Kingos Winterpart fandtes 136 Psalmer af ham selv, foruden de nye, han senere havde tilstillet Kommissionen, maatte han paa

en lidet glædelig Maade være bleven overrasket, da han fandt saa mange af disse udstødte og blandt dem flere, som det synes ubegribeligt, den kunde bruge. Men trods dette er der dog vel ingen Tvivl om, at Folket var bedre tjent med denne, end med en saadan, som Kingos Winterpart bebudede. Thi denne var foruden andre Feil ogsaa belempret med meget Braggods af nyere Forfattere, medens den savnede mange smukke gamle Psalmer. Dog trods dette kan det aldrig negtes, at Kingos Begrelse over denne ham tilføiede Krænkelser var grundet, thi Regjeringens Fremgangsmaade var ubesindig og utilbørlig, og Kommissionen havde heller ikke gaaet frem med den Skaansomhed, hvorpaa Tidsalderens største Digter syntes at have retmæssigt Krav.

Ved Kommissionens Udarbeidelse af den anden Del af Verket eller Susandagtsbogen, blev heller ikke, som han havde haabet, de udstødte Psalmer optagne.

Var der hengaaet lang Tid, inden Kingo kunde faa Psalmebogen frem, saa drev han nu med saa-meget større Iver paa at faa den uddredt og solgt. Han stod i et stort Forskud og havde desuden lidt betydelige Tab ved Winterpartens Udgivelse. Denne lod han nu under en forandret Titel indbinde og sende om i Kjøbstæderne for at uddeles til fattige Børn.

Om den kinglyse Psalmebogs Forhold til Fortid og Eftertid er her ikke Stedet at tale, og vi har før berørt, hvilken stor Fortjeneste han havde af den danske Psalmsang, samt at han som Digter fornemmelig havde sin Styrke i en levende Opfattelse og høitidelig Fremstilling af Bibelhistorien og de store kristelige Forjættelser.

Ogsaa i andre Retninger var Kingo virksom for Bitteraturens Fremme, men vi vil her dog kun til Slutning omtale, at han havde samlet sig en betydelig Bogsamling, der ansaaes for at udgjøre et af den Tids betydeligere Privatbibliotheker.

Den Dygtighed, han havde lagt for Dagen som Embedsmand, og den Anseelse, hvori han stod som Digter, blev erkjendt og belønnet af Regjeringen, dels ved Forøvelsen af hans og Bispestolens Indtægter, dels ved den personlige Udmærkelse, der blev ham tildel. Saaledes optoges han den 15de Juni 1679 i Adelsstanden, med den bevingede Digterhest over Halvmaanen med 3 Stjerner til Vaaben, og den 8de April 1682 udnævntes han til Doktor i Theologien.

Vi har tidligere omtalt Kingos tvende første Ægteskab. Den 19de December 1694 giftede han sig 3die Gang med Domsfru Birgitte Balsløv, en Datter af Dr. Medicinæ, Rancelliasseksfor Kristoffer Balsløv til Fraugdegaard i Fyen. Hun havde tidligere afflaet mange "considerable Tilbud", og var 30 Aar gammel, da hun ægtede den 60aarige Biskop. Med hende levede Kingo et overmaade lykkeligt Ægteskab, og kom derved i Besiddelse af Herregaarden Fraugdegaard, som laa en Mil fra Odense. Ogsaa dette Ægteskab var barnløst; men da Birgitte Balsløv 3 Aar efter Kingos Død ægtede Justitsraad C. E. Bucherod, kaldte hun sin Søn af dette Ægteskab Thomas Kingo. — Stjont Kingos Slægt paa Mandslinien altsaa uddøde med ham selv, findes dog nok endnu Navnet som Familienavn i Sjælland.

Kingo havde i det Hele en stærk Konstitution og en god Helbred, og lige til sit sidste Leveaar levede han i uafbrudt Virksomhed, skjønt han de tvende sidste Aar af sit Liv jevnlig var syg. Men ligesom der vidnes om ham, "at som med Aarene Naturens Kraft tog af, saa tog Aandens Kraft til, og at han endnu i Alderdommen var blomstrende, saftig og grøn", saaledes viste han dette især i sin sidste Svaghed. — Da han mærkede, at Døden nærmede sig, tog han kjærlig Afsked med sin Hustru, der ikke veg fra hans Side, taltede hende for al hendes Kjærlighed baade i Medgang og Modgang, og trøstede hende og overgav hende til Herren. Ligeledes tog han Afsked med sine Svogre og talrige Venner. Dagen før sin Død opvaagnede han af en kort Slummer og udbrod: "Herre, Gud! imorgen saa vi en deilig Musik at høre." Søndag Morgen den 14de Oktober 1703 kom hans Skriftefader til ham, trøstede ham med Guds Ord, og formanede ham til at blive bestandig indtil Enden. Da denne ved Fortgangen lyfte Herrens Betsignelse over ham, taltede han ham derfor med lydelig Røst og bad Gud velsigne ham og hans Hus. Men da strax efter — Kl. 8 om Morgenen — Klokkerne ringede til Høimeesse, var hans Strid tilende, og Forløsningens Tid oprunden.

Hans Ven, Biskop B. Veichmann, tilbød selv at ville holde Vigtalen. Den 29de November fandt Sigbegjængelsen Sted i St. Knuds Kirke, og Veichmann taltede over 4 Mosch. 20, 29: "Der al Menigheden saa, at Aaron havde opgivet Aanden, da begravde de Aaron i 30 Dage, det ganske Israels Hus", og derne megerlige Vigtale hører inden Tvivl til de største Veltalenhedsprøver vor ældre homiletiske Litteratur har at opvise. Dagen efter, den 30te November, holdt Mag. Thomas B. Bircherod en latinsk Sørgetale til den Afdødes Berømmelse paa Gymnasiet i Odense, og samme Dag blev Viget ført ud af St. Knuds Kirke og "med sirlig Færd samt Carosers Følge" bragt til Fraugde Kirke, hvor han ligger begravet.

Den østerrigske Nordpolsexpedition

1872—74.

(Efter Aftenbladet.)

I.

Den lange Række af driftige Opdagelsesrejser, som det arktiske Polaspørgsmaal i Videnskabs Løb har fremkaldt, er som bekendt i de sidste Aar bleven forøget med adskillige nye Forsøgstogter til Løsning af de mangfoldige Problemer, som hine fjerre Egne stiller den videnskabelige Forskning. Mange Mænds modige og intelligente Anstrengelser ere blevne satte paa Prøve, mange ædle Ofre er blevet krævet og givet i denne Sags Tjeneste. Menneskeliv er gaaet tilspilde og Kapitaler satte overstyr fra Decennium til Decennium, men Polen blev aldrig naaet. Alligevel fandtes der altid Mænd med Mod og Energi, med Evne og Villie til at tage fat igjen der, hvor Forgjængererne maatte give tabt og bukke under, eller til at bryde Vej der, hvor ingen

tidligere havde forsøgt. Det Ukjendte vinkede med sin hele hemmelighedsfulde Magt over Menneskenes Sind, og den videnskabelige Enthusiasme styrkede Offervilligheden. Hvad er nu Frugten bleven af denne rige Sæd? Svaret er givet: et altid mere og mere udvidet, mere indtrængende og paalideligere Kjendskab til de arktiske Egnes Naturforhold og derigjennem til vor Klodes hele Tilværelseshistorie og Udviklingsvilkkaar. Som oftest fandt man ikke, hvad man søgte eller vilde finde; Planerne, som vare opgjorte paa Forhaand, lod sig ikke føre igjennem; de vældige Naturmagter oppe under Polens Sne og Is spottede alle, selv de bedst begrundede, Beregninger; men Lykken ledsagede ofte de kjække Opdagelsesrejsende, og med hvert Tog af Videnskabens eller det praktiske Livs Mænd, som vendte tilbage fra Kamppladsen paa hine høie Bredder, blev der føiet nye Led til den Række af Sagtagelser og Kjendsgjerninger, som danner den naturvidenskabelige Forsknings Vej til Kos og Magt.

Det har maasse aldrig været udsendt en Nordpolsexpedition, som har været bedre planlagt og rigeligere udrustet end den østerrigske, men om ingen anden Polarekspedition tør det maasse siges samtidigt og i samme Grad som om denne, at den gennem Eventyr og Vidundere er bleven ført bort fra sit oprindelige udstufne Maal, hen til andre Skjæbner og andre Opdagelser, end Planerne havde opgjort, og tilslut dog med store og betydningsfulde Resultater er vendt lykkeligt tilbage for at kunne melde Verden sine Oplevelser under mere end to Aars Fangenskab i Polarhavets Ismasser.

Vi have søgt og faaet Velighed til af de skibbrudne Polarforskeres egen Mund at høre en Fremstilling af deres Oplevelser, Rejser og Opdagelser under Polen, og vi skulle i al Korthed søge at gjøre vore Læsere Rede for disse lige-saa mærkelige, som interessante Meddelelser.

Efterat den østerrigske Marineløjtnant Weyprecht og Oberløjtnant Payer i Sommeren 1871 havde foretaget et Slags videnskabeligt Rekognosceringstogt med Sagten "Isbjørnen" i Farvandet mellem Spidsbergen og Nowaja Semlja samt ind i det kariske Hav, udfastede de ved Tilbagekomsten til Wien Planen til den Expedition, hvorfra de nu ere vendte tilbage. Planen blev forelagt og tiltraadt af de første videnskabelige Autoriteter i og udenfor Østerrige, og det Opraal, som blev rettet til deres Hjemlands formaerende Mænd, om at fremme dens Gjennemførelse i pekuniær Henseende, blev mødt med en ligesaa hurtig, som begejstret Deltagelse: Expeditionen vil nu have kostet ialt omkring 240,000 østerr. Gylden. Den usædvanlig høie Breddegrad af 78 Gr. 45', som Rekognosceringstogtet i 1871 havde naaet i aabent Farvand mellem Spidsbergen og Nowaja Semlja, og de gunstige Efterretninger om Isforholdene deroppe, som norske Fangstskippere udover Høsten vedbleve at bringe, dannede Grundlaget for Foretagendets Plan. Denne gif, som tidligere meddelt, i sine Hovedtræk ud paa i Løbet af to Vintre og tre Somre at trænge frem mod Vest gennem Ishavet nord for Siberien og ved Udløbet af den tredie Sommer at komme ud i en eller anden nordamerikansk Havn. En Ting var altid fremmed for Expeditionen: Troen paa et aabent Polarhav: og de ugunstige Isforhold om Sommeren 1872 udslykkede strax, da

"Zegethoff" kom didop, ethvert Gaab om Realisationen af denne nautiske Side ved Foretagendet. Efter de Erfaringer, Expeditionens Deltagere nu have gjort, antage de det ogsaa i Virkeligheden for ligesaa umuligt med Skibe af den Konstruktions, som hidtil kjendes, at naa den nordvestlige eller nordøstlige Gjennemfart, som Polen selv; ja endnu mere, at det er umuligt med Styrrerens egen gode og frie Vilie at trænge dybt ind i det indre Polararbejdet.

Udrustet for næsten tre Aar forlod Expeditionen med det særligt for Demmedet nbyggede Skruedampskib "Zegethoff" (ca. 220 Tons) og 24 Mandes Besætning den 13de Juni 1872 Bremerhafsen. Farten gik først til Tromsø, hvor Udrustningen blev kompletteret, og hvor bl. a. vor gamle Sehavsfarar Kaptein Elling Carlsen blev taaget ombord som Harpuner og Kjendtmænd. Om Morgenen den 14de Juli gik "Zegethoff" under Damp fra Tromsø nordpaa, og i Slutningen af Maanedens fik man Isgrændsen i Sigte omtrent paa 74½ Gr. nordlig Bredde.

For en Seilads i Isen stillede der sig strag store Vanskeligheder i Veien. I Begyndelsen af August allerede blev Expeditionen i nogle Dage fast indesluttet af Isen, men det lykkedes dog snart at komme fri igjen, og Skibet løb ind i Kystfarvandet udenfor Nowaja Semlja (75 Gr.). Men allerede hentydede den vedblivende lave Sommertemperatur og de storartede Ismasser paa, at Isforholdene i dette Aar vare ganske anderledes end Aaret i Forveien. Kursen blev imidlertid holdt langs Kysten, men kun langsomt og møjsommeligt gik det fremover, og først paa Høiden af Wilhelms Berne (75½ Gr.) naaede Expeditionen et friere Farvand. Lidt i Syd for den nævnte Ogruppe havde "Isbjørnen," hvormed Expeditionens høisindede Beskytter og Befordrer, Grev Wilezel, tilligemed nogle andre Videnskabsmænd var paa Rejsen fra Spidsbergen, indhjemmet "Zegethoff." Begge Fartøier seilede nu i Selskab opover til de sydligste af Baren's Berne, hvor Sydvestvinde og tætte Ismasser i en hel Uge standsede enhver videre Fremtrængning. Den 18de August udførte Grev Wilezel den Del af sin Opgave, som bestod i at nedlægge et Proviantdepot for Hovedexpeditionen i Nærheden af Kap Nasau; i en trang for Isbjørne utilgængelig Klippekløft bleve Forraadene nedlagte, og da dette Hverv var udført, kunde begge Skibes Besætninger den 18de August samles ombord i "Zegethoff" til festligt Gilde i Anledning af Keiser Frants Josefs Fødselsdag. Et Par Dage senere vare alle Tanker om festlige Gilder drevne paa Flugt, og i Stedet traadte nu en Kamp paa Liv og Død fra Dag til Dag i to Aar.

Den 21de August viste der sig tilsyneladende enkelte gunstige Forandringer i Isforholdene; de maatte benyttes og Opbruddet forsøges. Benner og Kjendinger maatte stilles; de sidste Afstedshilsener vryledes, "Isbjørnen" satte Seil indpaa, "Zegethoff" gik under Damp nordpaa — mod et Maal, hvorom kun dette vidstes, at det laa Hundreder af Mile i det ukjendte Fjerne. Men hvad ere alle menneskelige Beregninger. Endnu før Kveld samme Dag laa "Zegethoff" indeslængt af Isen. Som Hr. Payer sagde: I mørke Udfigter laa det første foran dem — at være ikke Opdagelsesrejsende, men en Flok Mennesker, drivende villøst og evneløst om mellem Isflagerne.

Den usædvanligt strenge Kulde om Høsten 1873 bragte

snart de omdrivende Isstykker til at stivne til faste Flager, som ikke lode sig sage og ikke sprænge igjennem. Indestængt i dette Isfængsel drev Fartøiet nu i September og Oktober omkring, ude af Stand til Modstand eller Modværge, uafsladeligt mod Nordøst og tabte tilfældigt alt Land af Syn. Sørgerligt og nedslaaende i og for sig blev denne Stilling endnu frygteligere fra den 13de Oktober af. Der hænger, som bekendt, i den almene Mandes Bevidsthed, andelsfeds, som hos os, nogen Overtro ved Tallet 13; der skal være noget ildevarslendee uhyggeligt spaadomsfuldt ved dette Tal. "Zegethoff" Expeditionens Deltagere synes at maatte haft Grund til at fristes til Overtro i denne Henseende, om de tidligere havde været noksaa fritænkeriske, ialfald begyndte Tallet 13 at spille en besynderlig Rolle i deres Historie. Det var den 13de Januar, at Komiteen for Foretagendets Iverksættelse havde konstitueret sig, den 13de Februar var Kjølen bleven strakt til det nye Skib, den 13de Juni afgik Expeditionen fra Bremerhafsen, den 13de Juli gik den under Seil og Damp fra Tromsø, efter 13 Dages Fart naaede den op i Isgrændsen, og nu den 13de Oktober i 13 Gr. R. Kulde begyndte Livsfarerne rigtig at kringløste dem. Hidtil havde Skibet drevet afsted indeflemt af nogenlunde rolige Ismasser. Men nu vaagnede Omgivelserne pludselig af sin leihargisse Søvn. Det var just en Søndag ved Middagstid; der var holdt Andagt ombord, og Besætningen skulde netop til at indtage sit Middagsmaaltid, da Skibet begyndte at knuge i alle Fuger, medens Ismasserne udenfor satte sig i Bevægelse med hele en løssluppen Naturmagts Voldsomhed. Det lød som fra den vildeste Kamp-tummel; det pek, hvinede, hylte, drøned og bragede, saa ingen Torden vilde kunne høres stærkere. Isflagerne steg og sank, stødte sammen, dukkede under for at reise sig som vældige Fjeldmasser, og inde i disse Omgivelser laa det stakkels Skib og krængede over snart til en, snart til en anden Kant i de frygteligste Træklinger. Ombord vare alle Mand komne paa Dæk, der var i Dieblicket intet levende Væsen, selv ikke Hundene, som jo forstod, at her var den yderste Fare paafærde; det gjaldt i nogle Dieblæk at gjøre alt klart til at gaa fra Borde, om Skibet sank, hver Mand tog Afsted med hvad han kunde have ført med sig af Grundringsgaver eller Bekvemmelighedsgegenstande, kun det allernødvendigste tog man til sig, og saa begyndte Virksomheden for at møde det Skibbrud, som syntes uundgaaeligt. En ordnede Klæderne, en anden Geværerne og Ammunitionen, en tredie gjorde Raadene klar, en fjerde Slæderne og Hundene og en femte Provianten. Den Vei, som laa foran dem, gik ud i Polarnattens Mørke — hvorhen? Men Skibet sank ikke; Ispressningerne vedbleve fra Dag til Dag hele Vinteren igjennem, Søvn og No veg aldeles bort fra Besætningen, uendelige Gange kaldte Larmen udenfor alle Mand paa Dækket til ny Gjentagelse af de Scener, vi ovenfor have skildret, — Ismasserne syntes kun at føre sin vilde Kamp sig imellem, medens Skibet pressede opad, høiere og høiere over Vandlinien, saa Agterstribet tilfældigt laa mindst 7 Fod over sit normale Leie.

Alle Forberedelser for Overvintringen vare forlængst tilendebragte. Skibet var delvis bleven astaftet, Seilene slaaede fast, Dækket overstrøet med Sne og Telttaget reist over Forstribet; Agterdelen blev den hele Tid udækket. Hun-

dene — der var ialt 7, hvoraf ingen kom tilbage med sine Herrer — vare blevne anbragte i Kasser, fyldte med Salm, paa Dækket. Til de lykkelige Omstændigheder midt i Ulykken, som fulgte "Zegethoffs" i denne Vinter, hørte ikke mindst det, at Expeditionen blev forskaaet for de frygtelige Snestorme, som i 1869—70 mødte den 2den tydste Polarexpedition til Grønland. Trods den usikre Stilling, hvori Fartøiet befandt sig, begyndte de dog sine Arbejder. Under Wepprechts Ledelse med Bistand af Kaptein Carlsen blev der istandbragt en regelmæssig meteorologisk Observations- og Bagtjeneste med Afløsning hver anden Time. Den farlige Stilling nødvendiggjorde et bestandigt Bagthold, hvorved Togets nautiske og videnskabelige Førere fattes istand til at blive holdt a jour med Omgivelsernes Tilstand, paa samme Tid som man derved i betimelig Tid kunde blive underrettet om Isbjørnens Nærværelse. Disse Dyr synes ofte ved sin Nærgaahen at ville minde "Zegethoffs" Besætning om sin Fortrinsret til at særdes ugenert i disse Egne; de spadserede ikke sjelden lige op under Skibet, fra hvis Dæk de saa modtoges med velrettede Geværladninger. I Løbet af Expeditionen blev der nedlagt ialt 67 Isbjørne, som alle foræredes med mere eller mindre lukulligt Tilberedelse; men som i enhver Form altid var en velkommen Ret paa Officerers og Mandstabsets Bord. Trods det vigtige Bidrag af ferkt og kraftig Føde, som Isbjørnernes Rjødmasjer afgave, lod Sundhedstilstanden ombord i den første Vinter adskilligt tilbage at ønske og gav Lægen Dr. Repes et varskeligt og byrdefuldt Arbejde. Uagtet al Omhyggelighed optraadte der flere Tilfælde af Skjorbug og Lungeaffektioner, den første tildels som Følge af aandelig Nedstemthed; den forsvandt først, da Expeditionens farlige Stilling selv tog til at bedre sig noget og Sommerens tunge Isarbejder begyndte.

Den 28 Oktober forsvandt Solen for 109 Dage, og et ugjennemtrængeligt Bælgmørke lagde sig over Isørkenen. Ikke langt fra Skibet havde Deltagerne bygget sig et Hus af Kul paa Isen for at kunne bruge det som første Tilflugtssted, hvis Skibet skulde bukke under for Isens daglige Angreb. Lille Suleasten ødelagde Isen selv dette uslydige ultimatum refugium, men syntes ligesom at angre det igen, thi den følgende Dag var der forholdsvis Ro over Ismasserne, og Suleastenen kunde Deltagerne samles til nogle Timers Fred og Lykke i "Zegethoffs" Kahrt, medens alles Tanker drog langt mod Syd fra Isens Regioner til de mildere Jordstrøg, til Hjemmet ved Donauen og Adriaterhavet.

Det gamle Aar lakkede tilende, og det nye Aar gik ind; overalt ellers paa Jorden kom der i Følge med det nye Aar nye Forhaabninger, men fra "Zegethoffs" saaes intet Haab. De drev endnu bestandig mod Nord og Ost, de var allerede naaet til 78 Gr. N. Br. og over den 73de Gr. S. L., det sandsynligste saa ud til at være, at de vilde blive sat ind mod Sibiens Ryster. Det skulde imidlertid blive anderledes: Fra nu af gik det uden Stans mod Nordvest. Den 16de Februar kom Solen formeddelt stærkt Refraktion for første Gang igen op paa Synskredsen, og den 25de Februar gav Ispresningen lidt efter, medens Kulden bestandig fleg, for i Slutningen af Februar Maaned at naa et Maximum af 37 Gr. R. Efterhvert som Da-

gene stred frem, tog nu Nordlyset, som hidtil i stor Pragt havde behøst Omgivelserne, hurtigt af.

Da Sommeren 1873 kom, libnede Saabet op om, at Isfladen vilde blive sprenget og Expeditionen udfriet af sit Fængsel. Alt blev opbudt forat paastrynde en saadan Begivenhed, og Julimaaned til August gik med til det besværlige Arbejde at sage Skibet løs og ud af Lænkerne. Men Isen havde voget dybt nedad — indtil 40 Fod —, den spottede alle Anstrengelser, Fartøiets Midte og høitliggende Agterdel blev liggende ubevægelig paa den mægtige Isflade. Skibet laa 7 Fod over sin normale Vandlinie, og Faren for, at det skulde kandre, kunde blot afværiges ved at støtte Masterne med stærke Spirer. Nordenvindene i Juli Maaned havde sat Expeditionen noget mod Syd (nedenfor 79 Gr.), men med August Maaned indtraadte der Søndenvind, og nu drev man atter mod Nord. Med hver Dag aftog Saabet om, at Isen skulde bryde op, uagtet den kjendte Lyd af Isstyningen ikke sjelden hørtes i nogen Afstand fra Fartøiet, og stjønt mørke Striber i Horisonten tydede paa Sprækker og Raaler i Ismasserne. Men disse aabne Sprækker vare og bleve unaaede og uopnaaelige. Resigneret begyndte Expeditionens Deltagere allerede at imødesee en ny, anden Overvintring uden Resultat, — da med en Gang Stillingen uventet blev en helt anden.

En Gudsdom i det nittende Aarhundrede.

(Efter det Engelske.)

Forfatteren af følgende Fortælling er en engelsk Officer, som tjente i Bengalen ved et af Indfødte bestaaende Infanteri-Regiment, som man paa Grund af Folkenes Grimhed kaldte Ugly Mugs. Regimentet blev forlagt til en fjern Station i det sydlige Kerkadda, meget nærmere Bombay og Madras, end Calcutta. Det ankom did i Begyndelsen af den varme Aarstid, men var, som det eneste Troppeskorps paa den hele Station, afskaaret fra enhver et civiliseret Livs Behagelighed og Udspreidelse. Sa ikke engang den Ulykkelige sidste Tilflugt, Egetstabet, stod os aaben, siger Forfatteren, da der i 200 Miles Omkreds hverken fandtes et Fruentimmer eller en Præst. Den Sidste kunde man endda have undværet, mener han, da den befallende Officer ved en saadan Post besidder samme Berettigelse som en Skibskaptein, og kan forbinde giftelystne Personer ligesaa fast, som Grovsmeden i Greina Green eller Erkebisshoppen af Canterbury. For nu ei at kjede sig altfor meget. lagde Nogle sig efter Havedyrkning, Andre opførte efter egen Smag Smaahuse af Bambus og Ler med Tæge af Græs, og atter Andre, hvoriblandt Forfatteren, tilbragte Tiden med at lære det persiske og hindostanske Sprog. Dette var vor Underholdning i hele den varme Aarstid, hvorimod man ved Indtrædelsen af den kolde Aarstid fornøiede sig med Jagt og Fiskeri, eller ogsaa udførte Officerer og Mandstabs krigeriske Lege med huerandre, hoilke gavede Uledning til megen Fornøielse med ringe Bekostning, som

blev dækket ved Subskription. Indsamlingen af de enkelte Bidrag berøedes Forfatteren, som da ogsaa paatog sig denne Forretning lige indtil Betalingsdagen.

Det var allerede sent ud paa Aftenen, fortæller han, da jeg, efterat have modtaget Bidragene, lagde dem ned i min Skrivepult, som stedse stod aaben paa mit Bord. Da jeg ansaa alle mine Tjenere for ærlige Folk, og jeg dernæst heller ikke troede, at Nogen havde feet mig lægge Pengene ned i Pulken, ansaa jeg dem for sikkert nok gjemte. Da jeg imidlertid næste Morgen saa efter dem, vare de borte tilligemed endel Smaating og nogle Papirer, hvoraf enkelte vare mig af megen Bigtighed. Efter al Sandsynlighed havde en af Tjenerne eller En, der var godt kjendt i Huset, taget Sagerne, thi en almindelig Tyv vilde have taget hele Pulken, og sandsynligvis ogsaa efterladt enkelte andre Spor efter Besøget, saameget mere som et Par kostbare Pistoler og en liden Soloæsse til Knaldhætter, der laa paa Bordet, sikkert vilde have fristet ham. Jeg fattede Mistanke til en af min Ven Caldwell's Tjenere — en Dreng, hvis Ansigt tydede paa, at han, om han ei allerede var en Skurk, dog ialfald kunde være istand til at begaa en uærlig Handling. Caldwell troede derimod, at Tyven ei kunde være nogen Anden end min "Dhobie", da alle Tjenerne forklarede, at han var den Æneste, der havde været i Berørelse, da han havde bragt Badstefoi ind. Jeg bruger ei gjerne fremmede Ord, men Ordet "Dhobie" betyder et Menneske, som bedst sammenlignes med en mandlig Badstefone, men der er ikke i det engelske Sprog noget Ord, som udtrykker Begrebet nøiagtigt. Vi vare begge to saa overbeviste om vor Mistankes Rigtighed, at vi første Gang i bort Liv kom i Disput. Tilfjeldt besluttede vi at kalde vore Tjenere sammen — omtrent 20 i Tal — og sige dem, at der efter de forhaandenværende Omstændigheder ei kunde være nogen Tvivl om, at en af dem var Tyven, og at vi som Følge heraf vilde afdrage hele det stjaalne Beløb forholdsvis af deres Løn. Beslutningen blev strax udført, og de forsamlede sig i Verandaen, hvor jeg holdt en kort Tale til dem og meddelte dem vor Beslutning. Men dermed berørte vi dem paa det samme Sted, og Alle besvor paa det Svrigste sin Ukyldighed, da idesamme Adschudiah, en liden spinkel Mand af en fornem Brahmanafaste, traadte ind; han havde i 25 Aar beklædt en Regiments-Bærers Embede og var meget agtet af Mandskabet. Man ansaa ham for meget lærd, ligesom han ogsaa havde sammensparet sig en temmelig betydelig Formue, da han, foruden sin Gage ved Regimentet, ogsaa i sin præstelige Egenstab havde store Indtægter og desuden gav Undervisning i Hindusproget og Sanskrit. Caldwell og jeg vare hans Elever, og han foregav at være kommen for at hilse paa os, men i Birkeligheden for at minde os om, at han havde lidt tilgode af os. Da han hørte, hvorledes Sagerne stode, sagde han: "O du de fattiges Forsvarer, de Undertryktes Beskytter! det er let at fælde en Dom, men mellem Dom og Retfærdighed er der ofte en vid Kløft. Det kan ei være skjult for din gennemtrængende Forstands sinnende Øjs, at, naar du handler, som du har besluttet, alle dine Tjenere vilde komme at lide sammen med den Skyldige. Jeg tvivler ei om, at jeg, om du saa vil, ved min egen Dygtighed og din gode Lykke kan opdage den Mand, der har været utro." Jeg har altid

næret den dybeste Foragt for Brahmanerne og deres aabenhare Præleri, men da jeg tænkte, at Frygten for Opdagelse muligens kunde bringe den Skyldige til at tilstaa, indvilgede jeg gjerne, og sagde, at jeg vilde være ham meget forbunden, hvis han vilde komme næste Morgen efter Solopgang og begynde sine Undersøgelser.

Jeg nærrede ei mindste Haab om, at det skulde lykkes ham at opdage Gjerningsmanden, men jeg haabede nogen Fornøielse af hans Forsøg, hvorfor jeg fortalte Sagen ved Aftensbordet for mine Kamerater, og bad dem komme og deltage i Spøgen. Neppe vare vi næste Morgen begyndte at drikke Kaffe, saa kom Adschudiah og bad om at maatte begynde sine Experimenter, hvilket han fik Lov til. Han stillede nu alle Tjenerne paa en Tschabutan, en ophøiet Murplatform foran en Bangal, og tog selv Plads i Midten af samme, forsynet med en Mæssingskaal, som indeholdt paa den ene Side utilberedt Ris og paa den anden et Par smaa Staafe og en Begt. Efterat han havde mumlet nogle Bønner og flere Gange udbredt sine Hænder, aabnede og med Knoklerne øverst, ligesom naar man vil varme sig ved Ilden, over Risen, begyndte han sine Operationer med ot afveie til hver Tjener en Portion tør Ris af samme Begt som en Rupie. Efterat hver Mand's Del var afveiet, blev Risen heldt paa et omtrent 6 Tommer bredt Pisangblad og lagt paa Skjodet af en ung Brahman, en Tschaila eller Discipel af Adschudiah, og derpaa af denne uddelt. Da Alle havde faaet deres Portion, stod han op og udfraakte, ligesom han anraabte Guddommens Voldgiftskjendelse, sine Hænder til alle fire Kanter, og opfordrede Tjenerne til at begynde.

Alle tog Risen i Munden og tryggede paa den af alle Kræfter. I denne Mellemtid greb Brahmanen sin smukke af de deilige Bær af Melia Arudirachta forførdigede Rosenkrands, og syntes ganske fordybet i Bøn og Betragtning, omendstjont jeg ei betvivler, at den flu gamle Karl hele Tiden holdt slarvt Die med hele Tjenerflabet. Da dette havde været nogle Minuter, gav han Tegnet til at standse, og strax derpaa bragte alle Tjenerne Risen tilbage paa Pisangbladet under en Mængde væmmelige Lyd, som alene indfødte Indianere kunne frembringe. Derpaa gif han omkring og betragtede ethvert Blads Indhold — en høist uappetitlig Undersøgelse, thi Risen i ethvert Blad var fuldkommen søndertygget og mættet med Spyt. Jeg spurgte ham, hvem der var den Skyldige, men fik til Svar: "Mægtige Herre, tillad mig at sige det, alle disse ere uskyldige." Jeg svarede ham: "men jeg er overbevist om, at en eller anden af Tjenerne er den Skyldige, eller ere de maasse ei tilstede allesammen?" Ingen svarede, men da jeg oversaa dem, bemærkede jeg, at min "Khidmatgar" manglede, mod hvem jeg forresten ei nærrede den ringeste Mistanke, da jeg ansaa ham som en meget agtværdig Person; han var kommen til mig med de bedste anbefalinger fra sine tidligere Herrer, og havde i de to Aar, han havde tjent mig, opført sig meget vel. Men da jeg, for at være retfærdig, ei vilde gjøre nogen Undtagelse, lod jeg ham kalde. Lidt efter kom han og undskyldte sin Fraværelse med, at han havde været i Kjøkkenet for at lave Kaffen. Jeg bemærkede, at hans

hele Fremtræden var ganske anderledes, end før, og at han heller ikke talte med saadan Ro og Bærdighed, som sædvanlig; men jeg troede, at det kunde komme af, at han som Mohamedaner kom i Berørelse med en Brahmaner. Manden satte sig mellem de andre Tjenere og tog den bestemte Portion Ris uden videre Bemærkning. Overbevist om Resultatet lagde jeg ei videre Mærke til, hvorledes Brahmanen teede sig, indtil Caldwell udbrød: "Jeg siger dig, Kamerat! at din gamle Ven sønderbider sine Tænder og faar sin øvre Kæbe af Led, om han bliver længer ved." Jeg bemærkede nu virkelig ogsaa, at Rhidmatgaren tyggede med de voldsomste Anstrengelser, saaat hans Hoved og Krop bevægede sig. Regimentslæreren stod nær ved ham og opmuntrede ham med de Ord: "Anvend alle dine Kræfter, min Dreng! hvorfor skulde den Ustyldige frygte Guds Dom?"

Efterat dette havde varet nogle Minuter sagde man til Rhidmatgaren, at han igjen skulde lægge Risen paa Bladet. Han gjorde det, og Risen kom ligesaa tør ud af hans Mund, som da han tog den ind i samme; Grynene vare ganske sønderbidte, men der hang ei det mindste Spyt ved dem. Brahmanen sagde: "Denne Mands Skyld er aabenbar; vov ei at fragaa, hvad alle Guder saa tydeligt erklære." Rhidmatgarens Ansigt bar ogsaa alle Tegn paa Skyldighed og Forvirring. En Indfødt har den Fordel, at man ei kan se, naar han rødmer; men om han end, naar han er bange eller vred, ikke bliver ligefrem bleg, saa antager dog hans Ansigt omtrent Farven af en Citron.

Og saaledes var nu Tilfældet. Han stod for mig med foldede Hænder, som en Bedende, ude af Stand til at se mig i Ansigtet og zitrende over hele Legemet. Jeg sagde ham, at jeg var overbevist om, at han var Tyven, og affledigede ham paa Stedet med Tabet af al den Løn, han havde tilgode. Jeg sendte Bud til Forstanderen for Bazaren, lod undersøge hans Spytte og hans Kasser, men man fandt Intet; vi undersøgte derpaa hans Person uden bedre Resultat. Han tog derpaa af sin Turban med triumferende Mine, da jeg i det samme bemærkede en mistænkelig Klump i Enden af den. Knuden blev aabnet og befandtes at indeholde et Lidet, omtrent 4 Tommer bredt Stykke Papir, der var et Kreditbrev for hele den Sum, jeg havde mistet; en indfødt Bankier havde udstedt samme Dagen forud, altsaa Dagen efter Tyveriet. Mod dette Bevis var Intet at indvende, og man vilde føre ham i Fængsel, da han anmodede mig om en privat Samtale. Jeg gik derpaa lidt affides med ham, og da sagde han, at, hvis jeg vilde love ei at stille ham for Retten, saa vilde han give mig Pengene tilbage, hvilket jeg lovede ham; han tilstod mig nu, at han fra sit Spisekammer havde seet mig lægge Pengene ned i Pulken, og medens jeg sad ved Middagsmaaltidet havde den Dinde forledet ham til at stjæle. Alle de andre Sager havde han skjult i Kjøkkenet under endel Fjeder, hvor vi ogsaa fandt dem.

Jeg vil nu overlade Andre at afgjøre, hvorledes Frygt eller Bevidstheden om Skyldighed kan virke saaledes paa Spytstjæfterne, at de aldeles negte deres Tjeneste. Jeg saa aldrig dette Experiment gjentaget, og

hørte heller ikke nogensteds, at det var bleven foretaget i en Europæers Nærværelse, omendstjont jeg ved, at Landets indfødte Domstole ofte anvendte det.

Det Mærkværdigste ved Sagen var, at den Overbeviste bekendte sig til Islam, og at saaledes den overtroiske Frygt, hvormed Hinduerne betragter Brahmanen, sandsynligvis ingen Indflydelse havde paa ham. Tjenerne tilskreve naturligvis Virksomheden af de af en saa bellig Mand foretagne Ceremonier det heldige Udfald, vi selv havde forstjellige Formodninger herom. Chirurgen gav os en meget videnskabelig Forklaring af Sagen, men som ei gjorde os synderlig klogere end før, og Løitnant Fast forstredede, at han, naar han en Dag havde levet uordentlig, den næste Morgen bemærkede en underlig Lørdhed i Munden, som naturligvis da maatte være saameget værre, naar han havde begaaet et Tyveri, hvorom han imidlertid dog først kunde fælde en paalidelig Dom, naar han havde forsøgt at stjæle. Jeg har imidlertid aldrig hørt, at han har foretaget Forsøget, og jeg kan derfor heller ikke meddele mine Læsere Resultatet heraf.

Forklædning som Beskyttelse i Dyreriget.

(Efter All the year round.)

Den Lighed i Farver, som ofte findes hos Dyrene og de Gjenstande, der omgive dem, har alt længe tildraget sig Naturforskerens Opmærksomhed. Saaledes have Drikenens Dyr næsten altid Drikenens Farve. Løven f. Ex. er næsten usynlig, naar den ligger sammenkrøben i Sandet, ligeledes Kamelerne og de fleste Arter Antiloper. Drikenens Fugle ere endnu mere beskyttede ved den store Lighed mellem deres Farver og de Steder, hvor de leve. Bivstjerten, Lærken, Bagtlen og Ravnene, som findes i stort Antal i Asiens og Afrikas Stepper, have Fjerham, hvis Farve ligner Jordbuunden i de Egne, hvor de færdes. Dr. Tristram anfører i sin Beskrivelse af Nordafrikas Fugle, at i Sahara er en saadan Lighed en absolut Nødvendighed for Dyrernes Livsophold, og at Fjerbeklædningen hos enhver Fugl, alle mindre Pattedyrs Pelts og enhver Slanges og ethvert Firdens Ham næsten uden Undtagelse har en ensartet smudsiggul Sandfarve.

I de arktiske Egne er af samme Grund den hvide Farve fremherskende hos Dyrerevnen, idet den yder det bedste Skjul paa Sneflader og mellem Ishjerger. Polarbjørnen og den amerikanske Polarbare, som aldrig af egen Drift forlader Is- og Sneregionerne, ere altid hvide, medens Polarræven og Alpeharen kun ere hvide om Vinteren, fordi denne Farve vilde i de Egne, hvor til de udvandre om Sommeren, snarere være farlig for dem end til Beskyttelse. Blandt Fuglene i det høie Norden er utvivlsomt Snespurven, Falken og Sneuglen i høi Grad beskyttede ved den hvide Farve. Det bedste Exempel paa Beskyttelses-Forklædning frembyder dog

vistnok Nypen, hvis Sommerdragt ligner de møsklædte Sten, mellem hvilken den har sin Nede, medens dens hvide Dragt om Vinteren gjør det næsten umuligt at opdage den paa Sneen. Ingen Søger vil have undladt at bemærke, hvormegit vor almindelige Hare, naar den sidder ubevægelig, ligner de Gjenstande, der omgive den, og hvilken Overensstemmelse der er mellem Tiurens og Vagtlens Fjerbeklædning og de Kviste og Stubber, hvor man søger dem.

Dyr, der mest færdes om Natten, have i Regelen de mindst brogede Farver, og de kunne ogsaa vanskeligt sees paa de Løder, da Hvidt eller Sort vilde bevirke, at man let kunde see dem. Alene i de tropiske Stove, der aldrig tabe sit Løv, findes Popegøier og andre Fugle med grønne Fjer. En Farve, der ellers er saa grol og saa let tildrager sig Opmærksomheden, isener altsaa her netop til at skjule dem i det tætte Løv.

Vi have hidtil kun omtalt den almindelige Overensstemmelse mellem Dyrene og deres Omgivelser, men vi støde heller ikke saa sjelden paa Tilfælde, hvor der viser sig en speciel Lighed af en mærkelig Natur. Hertil kan henregnes det smukke stribede Udseende hos Tigreren, Jaguaren og de fleste store Katteflægter. De lodrette Striber, som ere saa paafaldende hos Tigreren, smelte paa det Mørke sammen med Bambusstråttets lodrette Stammer, mellem hvilke Dyret skjuler sig og som saaledes bidrage til at dølge det for dens ubkaarere Doffer. Med Undtagelse af Løven, Tigreren og Pumaen (der har en ensfarvet graabrun Pels, som temmelig nøiagtig ligner Barken paa de Grøne, til hvilke den trykker sig tæt op, naar den lurar paa sit Bytte nedenunder), have alle Katte spættet Skind, som gjør dem mindre bemærket mod det tætte Løv, hvor de pleie at opholde sig. Sneppernes Fjerdragt har en eiendommelig Farve, som fuldstændig stemmer overens med Bladenes Udseende i en vis Periode af Løvfaldet, den nemlig, da de gule og brune Blade om Efteraaret gaa over til at blive blege og assegraa og i Mængde ligge nedfaldne under Træerne om Vinteren.

Lignende Exempler møde vi hos Fjirbenene. Den lille grønne Løvsfrø, næsten alle de tropiske Slangter, som opholde sig i Græsset eller paa Træer, Leguanerne og andre Træfjirben, ligne fuldstændigt det dem omgivende Løv, og i Nordamerika findes der en Frø, som i Farven i den Grad ligner de med Møs beklædte Stene og Klippeblokke, hvor den i Almindelighed findes, at den er næsten aldeles sikret mod at opdages, naar den forholder sig rolig. Krokodillen og Alligatoren, som ubevægelig glide ned ad Strømmen, ligne saa fuldstændig flydende Træstammer, at det Dyr, som slukker sin Løst ved Flodbredden, først mærker sin Feiltagelse, naar det er for sent at undgaa Faren.

Hos Fiskene er den fuldkomne Lighed paafaldende, der er imellem den opadvendte Side hos Gladfiskene og Rokkerne og den faldende Habbund. I vore nordlige Have have Fiskene sjelden livlige Farver, medens de, der svømme om mellem de tropiske Haves Koraller, fappes med disse i glimrende Farvepragt. Wallace omtaler et meget mærkeligt Exempel paa denne Lighed, som vi træffe paa hos de saakaldte australske Havheste (Hippocampus), "af hvilke nogle ere forsynene med lange baandagtige Udværter, der ligne Tang og ere af en stinnende rød Farve. De leve

blandt lignende Tang (Rødalger) og ere fuldkomment usynlige, naar de ikke bevæge sig." I det engelske zoologiske Selskabs Akvarium findes nogle tynde Sønaale, som, naar de med Snohalen have fæstet sig til en eller anden Gjenstand, ligne fuldstændig visse bekjendte Søplanter.

Vi skulle nu give nogle Exempler fra Insekterne og paavise, at man ogsaa her finder de samme stoffende Farveblandinger. I de tropiske Lande, siger Wallace, er der Biller i Tusindvis, som om Dagen hvile aldeles ubevægelige paa Barken af udgaaede eller omstyrkede Træer og ved en Farve af Graat og Brunt saa stoffende ligne Barken, at det næsten er umuligt at opdage dem paa en Afstand af to til tre Fod. Undertiden er det enkelte Arter, som holde sig paa et bestemt Træ, og i deslige Tilfælde er der en nøie Overensstemmelse mellem Insektets og Barkens Farver. Saaledes fandt Bates to Arter af den langhornede Lorbist indskrænknet til særegne Træer, der kun voge ved Amazonflodens Bredder; de lignede saa fuldstændig Barken i Farve og rynket Udseende, at det var aldeles umuligt at opdage dem, førend de bevægede sig. Flere Arter af Sandløbere ere beskryttede paa samme Maade ved deres eiendommelige Farver. Den plettede Sandløber, der lever paa Græsbaner, har en smuk, lysegrøn Farve, medens Strand-Sandløberen, der kun findes paa sandede Bredder, har en bleg, bronzegul Farve, næsten som Sandet. Paa Derne i det malayiske Arkipel fandt Wallace en meget mørkfarvet plettet Sandløber paa de Steder, hvor Sandet var næsten hvidt, medens man derimod paa de Steder, hvor Sandet var af vulkansk Oprindelse og næsten sort, kunde være vis paa at finde en mørkfarvet Art af samme Slægt. En stor brun Art fandtes kun paa visse Løv paa Skovstierne, og i saltvandsige Sumpes Dynd fandt man aldrig nogen anden Art end en særegen, som ved sin glindsende Olivenfarve saa fuldkomment lignede Dyndet, at man først opdagede den ved dens Slygge, naar Solen skinnede paa den.

"For Hjemmet,"

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning, udkommer 2 Gange om Maanedene og koster \$1.50 Aaret i Forstud. Paa 6 betalte Exemplarer gives det 7de frit. Samles første Klubber, gives bedre Betingelser. Nogle fuldstændige Exemplarer af Aargangen 1873 kan endnu faaes tilsendt frit for \$1.50. En tidligere Halvaargang i Oktav, indeholdende blandt Andet "Præstegaarden i Hagen", sendes frit for 60 Cents.

NB. Subskribentsamlere og Andre, der har faaet Udsættelse med Betalingen, anmodes venligst om snarest muligt at indsende Penge.

Adresse Drawer 24,
Decorah, Iowa.

Indhold: Grebens Bibliothek. — Thomas Kingo. — Den østerrigske Nordpolsekspedition 1872—74. — En Gudsdøm i det nittende Aarhundrede. — Forklædning som Beskyttelse i Dyreriget.

Trykt hos B. Knudsen, Decorah, Iowa.